

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO: LJUBLJANA, KRAJSLJEVA ULICA 57. A. — TELEFON: 21-22, 21-23, 21-24, 21-25 in 21-26. — Izhaja vsak dan opoldne. Mesečna naročnina 6.— L. Za inostranstvo 20 L.

IZKljučNO ZASTOPSTVO za oglaševanje v Kraljevini Italiji in inostranstvu ima
UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO.

Črni dan angleške mornarice

Sijajna zmaga italijanske mornarice v veliki pomorski bitki v Sredozemlju, ki je trajala ves dan — Trije sovražni parniki in en rušilec potopljeni, osem ladij torpediranih in zadetih z bombami

Vrhovno poveljništvo Oboroženih Sil je 24. julija objavilo naslednje 414. vojno poročilo:

Sredozemsko morje je bilo večeraj prizorišče hude pomorske in letalske bitke, ki se je končala z zmago naših pogumnih letalcev. Že ob zori in potem ves dan so izvidniška letala opazovala in javljala kretanje velikega sovražnega konvoja, ki so ga spremljale bojne ladje, križarke, torpedovke in matične ladje za letala. Konvoj je plul po vzhodnem Sredozemskem morju proti Levantu. Skupina sovražnih ladij je bila ponovno napadena od naših letalskih sil, ki so tvegale silno reakcijo sovražne protiletalske obrambe in številnih lovskih letal ter so prizadele sovražniku hude izgube.

Potopljeni sta bili 15.000-tonska in 9000-tonska ladja, ki sta bili natovorjeni z razstrelivom in ki sta bili vrženi v zrak. Z letalskimi torpedi sta bili zadeti 10.000-tonska križarka tipa Southampton in 8000-tonska križarka. Bombardirane so bile in zadete ena bojna ladja, ena križarka, en rušilec, en parnik velike tonaže in še neka druga ladja, ki je ni bilo mogoče točno spoznati. V raznih letalskih spopadih je bilo sestreljenih 7 sovražnih letal. Tri naša letala se niso vrnila na svoje oporišče. Številni člani posadk italijanskih letal so bili ranjeni. Pri drznih napadih s torpednimi letali sta se posebno odlikovali posadki letal, ki sta jima poveljevali kapetan Magagnoli in poročnik Cipriani in Robeni.

Naslednje noči so manjše ladje naše mornarice, prežete visokega ofenzivnega duha, napadle britanske ladje. Brzi čoln pod poveljstvom fregatnega kapetana Forze je potopil veliko ladjo, o kateri ni bilo mogoče dognati nadaljnjih podrobnosti, drugi brzi čoln pod vodstvom pomorskega poročnika Pascolinija je potopil en rušilec. Vse italijanske ladje so se izmotale in se vrnile s prav lahkim poškodbami na svoja oporišča. Na področju napadov se sedaj rešujejo brodomolci s potopljenih sovražnih ladij.

V noči na 23. t. m. je naša podmornica s torpedi zadela neko ladjo velike tonaže, ki je bila v isti skupini.

Dne 22. t. m. so sovražna letala potopila neko našo ladjo. Vsa posadka se je rešila. Mnogo ljudi je ranjenih.

V severni Afriki ni bilo nikakega posebnega dogodka v odsekih pri Tobruku in Soltumu. Osne letalske sile so bombardirale trdnjavske naprave in zbirajoče se angleške mehanizirane oddelke v bližini Bir Habate.

V vzhodni Afriki so sovražne čete skušale nenadno napasti našo sprednjo postojanko na področju pri Gondarju. Bili so pregnani z našim odločnim odporom. Večeraj popoldne so sovražna letala napadla Trapani. Protiletalska obramba je takoj odgovorila na napad in je sestrelila en bombnik tipa Blenheim. Eden izmed članov posadke je ostal živ in je bil ujet.

Na bojišču, 25. jul. s. Posebni poročevalci agencije Stefani javljajo:

Sredozemlje je bilo, kakor je znano iz večerajšega vojnega poročila, prizorišče krvave pomorske in letalske bitke. Naše hrabre letalske sile so se tudi ob tej priliki izkazale z junaštvom ter so zadale sovražniku izgube, kakršnih še ni bilo doslej v spopadih v Sredozemlju.

Bitka, ki je trajala ves dan in ki morada še ni dosegla svojega zaključka, se je vršila v dveh različnih fazah. Prva je bila v zapadnem, druga pa v srednjem Sredozemlju. To jasno dokazuje, da so naše sile, razpostavljene po raznih oporiščih, takoj stopile v akcijo, čim se je pojavil sovražnik ter so brez prestanka uničevale močne in številne angleške edince.

Sovražnikova prisotnost je bila naznačena popoldne 22. julija v južnozpadnem Sredozemlju. Sovražne ladje so nemara hotele doseči oporišče na Malto ter bi pozneje nadaljevale pot proti Aleksandriji v Egiptu. V par urah pred nastopom noči ni bila možna nobena akcija.

Toča ob prvi zori naslednjega dne so naša izvidniška letala z velikim radjem zapustila svoja oporišča ter pričela iskati sovražnika. Ob 6.55 so opazila na vodni površini prve sence: bojno ladjo, potopljeno ladjo za letala in več križark. Položaj: širina 37.50, dolžina 7.45. Te ladje so bile samo prvo sovražno jedro. Pet minut kasneje so se prikazale druge vojne in trgovske edince, ki so plule v isti smeri. Njih položaj se ni mnogo razlikoval od položaja prejšnjih: širina 37.35, dolžina

8.05. Izvidniška letala so izvršila svojo nalogo.

Med 9.45 in 10.10 se je pričel naš napad. Izredna silovitost sovražne obrambe ni mogla zmanjšati drznosti naših pilotov. Neka bojna ladja, neka desetisočtonska križarka in neki parnik so bili takoj zadeti. Iz fotografskih posnetkov, ki jih je napravilo naše moštvo, je bilo razvidno, da sta dve bombi sigurno zadeli neko križarko v bok in neko bojno ladjo tipa »Nelson« s 33.500 tonami. Fotografije kažejo požare na krovu obeh ladij. Več bomb, katerih učinki še niso znani, je bilo vrženih na matično ladjo.

V zračnih bojih med našimi bombniki in sovražnimi lovci sta bili sestreljeni dve angleški letali najmodernejšega tipa »Boulton e Pae Defiant« ter en »Sparviero«, kar pomeni prav tako uspeh z ozirom na dejstvo, da naša letala zaradi bitke daleč od naših oporišč niso mogla napadati v spremstvu lovcev. Že pri prvem napadu na sovražne ladje v zapadnem Sredozemlju so sodelovali »Sparvieri«. Prvemu aparatu, ki je posegel v boj, se je kljub močni sovražnikovi reakciji posrečilo s torpedom razklati desetisočtonskega parnika, natovorjen z orožjem in strelivom, ki se je po strašni eksploziji takoj potopil. Drugi »Sparvier« je prav tako najbrže zadell neko ladjo. Tretji pa se je zapletel v borbo z angleškim lovcom. Po ostri borbi je bilo lovsko letalo tipa »Hawker Hurricane« sestreljeno, pa tudi naša letala se je moralo umakniti. Naši bombniki so neprestano obletavali sovražno formacijo in jo obsepal z bombami. Ob 15.10 je naša izvidniška letala javilo neko križarko tipa Southampton (9600 ton), ki je bil poškodovan od naših bomb. Ob 18.10 je naša zračna patrula dohitela ladjo, ki se je počasi vlekla proti zapadu v spremstvu dveh torpedovk ter jo je znova zadela z zračnim torpedom.

Tudi v srednjem Sredozemlju je imela bitka dramatične faze ter se je končala z uspehom našega drznega moštva. Med 11. in 14.30 je bila sovražna formacija okoli 40 km severovzhodno od La Galite. Ob 17.30 so naša letala že napadla sovražne edince ter so zadela z dvema torpedoma neke 15-tisočtonske parnik, ki se je takoj potopil. Med moštvom naših letal so imena, ki so bila že ponovno imenovana v vojnih poročilih. N. pr. Magagnoli, ki je zadell s torpedom križarko in častnik Robbone, ki ima v svojem seznamu že celo vrsto letalskih zmag. V septembru 1940 je v aleksandrijskem pristanišču potopil neko sedem-tisočtonsko ladjo. Par dni nato je v patroli z Bruscalio potopil križarko tipa »Kent« (10.000 ton). V septembru je dalje zadell matično ladjo »Renown«, v oktobru pa je s kapetanom Erasijem potopil pri Kreti neko desetisočtonsko križarko. V njegovi bilanci so še pet tisoč tonska križarka tipa »Capetown«, dalje »Hasty« ter slednji neki angleški monitor, ki je bil potopljen pri Soltumu. V maju je zadell s torpedom bojno ladjo tipa »Barham«.

Naši znani in neznani strelci zračnih torpedov so napadli sovražnika tudi v srednjem Sredozemlju z neverjetno drznostjo in izkustvom. Naši lovci so sestrelili letalo tipa »Bristol-Blenheim«, ki je strmoglavilo v morje.

Po 18. uri je skupina bombnikov v zvezi silno slabi vidljivosti zadela neko torpedovko in veliko bojno ladjo še nedoločene tipa. Tudi pri tej akciji je lovsko letalo tipa »Saetta« sestrelilo letalo »Bristol-Blenheim« 20 milj zapadno od Marethima. V borbi je bil uničen še četrti sovražni aparat. Skupno je izgubil sovražnik dva parnika s 25.000 tonami. Torpedirani sta bili dve križarki in skupni tonaži 18.000 ton, neka križarka, torpedovka, parnik še neznanega tipa in naibže še druge edince. Sestreljenih je bilo sedem sovražnih letal. Trije naši aparati se niso vrnili.

Na bojišču, 25. jul. s. Posebni poročevalci agencije Stefani javljajo:

Trije bombniki tipa »Bristol-Blenheim« so vrgli na zapadno Sicilijo eksplozivne in zažigalne bombe, ne da bi povzročili škodo. Naši lovci so dohiteli sovražnika ter zadeli s strojnimi letali. En izmed treh sovražnih letal je bilo zadeto pri Marsali od protiletalske obrambe ter je strmoglavilo na tla.

Na bojišču, 25. jul. s. Posebni poročevalci agencije Stefani javljajo:

Trije bombniki tipa »Bristol-Blenheim« so vrgli na zapadno Sicilijo eksplozivne in zažigalne bombe, ne da bi povzročili škodo. Naši lovci so dohiteli sovražnika ter zadeli s strojnimi letali. En izmed treh sovražnih letal je bilo zadeto pri Marsali od protiletalske obrambe ter je strmoglavilo na tla.

Na bojišču, 25. jul. s. Posebni poročevalci agencije Stefani javljajo:

Trije bombniki tipa »Bristol-Blenheim« so vrgli na zapadno Sicilijo eksplozivne in zažigalne bombe, ne da bi povzročili škodo. Naši lovci so dohiteli sovražnika ter zadeli s strojnimi letali. En izmed treh sovražnih letal je bilo zadeto pri Marsali od protiletalske obrambe ter je strmoglavilo na tla.

Na bojišču, 25. jul. s. Posebni poročevalci agencije Stefani javljajo:

Trije bombniki tipa »Bristol-Blenheim« so vrgli na zapadno Sicilijo eksplozivne in zažigalne bombe, ne da bi povzročili škodo. Naši lovci so dohiteli sovražnika ter zadeli s strojnimi letali. En izmed treh sovražnih letal je bilo zadeto pri Marsali od protiletalske obrambe ter je strmoglavilo na tla.

Izredno zanimanje Ekscelece Visokega Komisarja

za delo in gospodarsko življenje Ljubljane — Ogled živilskega trga in tržnic ter nekaterih tovarn in javnih naprav

Ljubljana, 25. julija. Eksk. Visoki Komisar Emilio Grazioli je mož širokega obzora, neprestanega snovanja in globokega smisla za vsa vprašanja, ki jih zastavlja Ljubljanski pokrajinski in njenemu prebivalstvu vsakdanje življenje. To se je pokazalo že ob mnogih prilikah, ponovno pa tudi danes, ko si je Visoki Komisar ogledal davi najprej vrvenje na našem živilskem trgu in novi tržnici ob Ljubljani, potem pa še nekatere ljubljanske javne naprave in tovarne.

Na živilskem trgu in v novih tržnicah

Kako pomembno vlogo igra v življenju prebivalstva ljubljanskega živilski trg, se dobro zavedajo tudi oblasti. To se je davi izkazalo še posebej z obiskom Eksk. Visokega Komisarja na živilskem trgu.

Visokega dostojanstvenika so pričakovali ob 7. na trgu župan dr. J. Adlešič, zastopnik mestnega tržnega urada mestni komisar Stanko Mihelič in zastopnik mestnega tehničnega oddelka ing. arh. Kobe. Visoki Komisar Emilio Grazioli je prispel kmalu po 7. uri v spremstvu svojega tajnika Ruffinija. Sprejel ga je župan dr. J. Adlešič in mu predstavil zastopnika mestnih uradov.

Visoki gost se je živo zanimal za življenje na trgu, predvsem pa za cene. Visoki Komisar je bil zadovoljen z zunanjo ureditvijo živilskega trga ter se je prepričal, da tržni urad vestno skrbi za red, pa tudi, da je blago napredaj po predpisanih cenah. Mimogrede si je ogledal tudi za naš trg značilno prodajalno lončenih izdelkov.

Po ogledu trga si je visoki gost ogledal poslopjaj nove tržnice. Najprej mu je ing. arh. Kobe razkazal načrte in Visoki komisar se je živo zanimal tudi za podrobnosti ureditve. Ogledal si je tudi načrt pokritega mostu, ki bo držal med obema poslopjema čez Ljubljano ter bo nudil tudi prostor za tržne mize. Visoki Komisar je dejal, naj sestavimo in mu predložo o tem podrobno poročilo ter obljubil svojo pomoč. Zanimal se je tudi za proračunane stavbene stroške, ki so znašali okrog 4 milijone din, in če ima mestna občina že vse kredite za novo tržnico.

Po ogledu tržnice so visokega gosta poveli čez sadni in ribji trg na Pogačarjevem trgu, od tam pa v podzemeljske prostore ob Mestnem domu, kjer imajo mestni poklicni gasilci pripravljeno varno shrambo svojega orožja. Na dvorišču Mestnega doma je bil postrojen oddelke 20 poklicnih gasilcev pod poveljstvom Fr. Rozmana in navzoč je bil tudi načelnik mestnega gasilskega oddelka ing. J. Gričar. Visoki gost se je živo zanimal za naše poklicno gasilstvo. V nagovoru je izrazil, da je prepričan o popolni pripravljenosti naših poklicnih gasilcev ne le za Ljubljano temveč tudi za pokrajino in čestital jim je k uspehom doseženega požarovalnega delovanja. Pozdravil je preko njih vse gasilce Ljubljanske pokrajine. — Od Mestnega doma se je visoki gost odpeljal k ogledu novega mostu na koncu Streliške ulice.

Ogled novega podgolovskega mostu

Ob 8. uri je Visoki Komisar dospel s spremstvom na novi most ob koncu Streliške ulice, kjer mu je mestni višji komisar ing. Ciril Pogačnik razkazal novi most. Z zanimanjem je Visoki Komisar ogledoval lepo gradbeno konstrukcijo v triletnem mestu, ki je dolga 50 m, široka 4 m. Mestna občina Ljubljana je uvidela potrebo po tem mostu, saj je vodil doslej preko Gruberjevega kanala v tem delu mesta samo stari Karlovski most, ves poljanski okraj in okraj sv. Jožefa pa ni imel zveze čez Gruberjev prekop z drugo stranjo pod Golovcem, kjer je v zadnjih letih nastala lična kolonija lepih hiš in vil. Most je doležen samo za lahek promet. Načrte je naredil in vodil inž. Ciril Pogačnik, zgradila pa ga je vzorno gradbeno podjetje ing. Antona Umeka.

Ogled kopališča v Kozelji

Po ogledu brvi čez Gruberjev prekop se je Eksk. Visoki Komisar s spremstvom odpeljal v Kozeljo, kjer je gradnja novega kopališča pravkar v polnem razmahu. Tu je visokega gosta sprejel zastopnik mestnega gradbenega oddelka inž. Kobe in mu podrobno razkazal potek dela in naprave. Vodo bo kopališče črpalo iz Gradašice in bo skrbno filtrirano. Prostora bo za 1000 kopalcev, a kopališče samemu bo pridružno obsežno otroško igrišče in športni prostor. Zgrajena bosta dva bazena, izmed katerih bo veliki 50 m dolg in 20 m širok, mali, za neplavalce, pa 20 m dolg in 15 m širok. Veliki bo imel maksimalno globino 2 m, mali pa 1 m. Zraven bo tudi čistoletišče za najmlajše. Načrte je izdelal inž. arh. Tepina, delo pa je prevzelo gradbeno podjetje Curk. Celotni stroški so proračunani na 1.300.000 lir. Prihodnji teden bodo pričeli z betoniranjem velikega bazena.

V Tivoliju

Eksk. Visoki Komisar je kazal živo zanimanje za vse podrobnosti, a ko se je o vsem poučil, se je ljubeznivo zahvalil inž. Kobetu in se odpeljal v Tivoli, da si ogleda otroško igrišče, ki ga pravkar pripravljajo o obliki velike krožne ploške okrog rib-

nika. Eksk. Grazioli se je prijazno razgovarjal s delavci, ki jih je zdaj zaposlenih 35, prihodnji teden pa bo njih število naraslo na 50. Na zgornjem koncu igrišča bo zgrajen tudi majhen bazen za otroke, ribnik sam pa bo v poletnem času namenjen čolnarskemu, pozimi pa drsalnemu sportu. Oba podolžna bregova bo vezala brv. V razgovoru z delavci se je Eksk. Grazioli podrobno zanimal za njihove meze in obče za njihov socialni položaj in jim je v slovo izrekel nekaj prijaznih, bodrilnih besed.

V tovarni »Stora«

Po ogledu našega lepega Tivolija je z vso družbo vstopil v tovarno »Stora«, kjer mu je izrekel toplo dobrodošlico ravnatelj Franc Vogl in ga povedel na ogled. Stora zaposluje zdaj okrog 150 ljudi. Visoki gost je kazal živo pozornost za vse probleme dela, saj je pa obrat tudi resnično zanimiv. Tovarna izdeluje zastore, prte, garniture, vseh vrst. Ogled podjetja je trajal kakšne tri četrt ure, pred slovesom pa je Visoki gost izrazil željo, da bi imel z delavci kratek razgovor. Delavci so se zbrali na dvorišču tvornice in

Eksk. Grazioli jim je spregovoril nekaj besed, v katerih je izrazil svojo radost, da se je srečal z njimi, in svoje zadovoljstvo nad tem, da delo v podjetju tako v redu in s tako lepim uspehom poteka. Ko je prevzel svoje odgovorno mesto v vodstvu ljubljanske pokrajine, je bila njegova prva skrb, da se izboljša položaj delavstva. Zato je tudi odredil, da se s 1. julijem mezde zvišajo za 20 odstotkov.

V pivovarni Union

Po ogledu Store je Visoki Komisar obiskal pivovarno Union, kjer so ga sprejeli predsednik Zveze industrijev Avgust Pra-protnik in tajnik dr. Golia ter ravnatelj Nemenz. Visoki Komisar si je ogledal tovarno, se pogovarjal z delavci in se zanimal za njih plače.

Zadnji obisk Visokega Komisarja in njegovega spremstva je veljal tovarni za klet ob Šmartinski cesti. Tovarna je akcija družba za kemično industrijo, ki izdeluje klet, želatino, ima tehnične masčobe, koostno moko, krmno moko in druga gnolija in hranila. Tovarno sta mu razkazala ravnatelj Bader in Froier.

52 angleških letal uničenih nad Kanalom

Berlin, 25. jul. s. Kakor javlja DNE, je po najnovejšem poročilu nemškega vrhovnega poveljstva izvajalo nemško letalstvo 23. julija sijajno zmago nad Rokavskim prelivom. Sestreljenih je bilo 54 sovražnih letal. Lovci so uničili 46 sovražnih aparatov, mornariško topništvo pa 5. Med sovražnimi letali, ki so bila sestreljena, je štirimotorni Bristol-Blenheim in 40 letal tipa Spitfire. Nemške izgube so znašale skupno samo 3 aparate.

Berlin, 25. jul. s. Po naknadnih obvestilih se je povečalo število večeraj popoldne nad Rokavskim prelivom sestreljenih angleških letal na 52. V zračnih bojih je bilo uni-

čenih 27 letal, ostala letala pa je sestrelilo protiletalsko topništvo. Samo v ozkem odseku preliva je bilo zbiti 9 štirimotornih letal, 37 članov posadke teh letal je bilo ujetih. Tri nemška letala se niso vrnila na svoja oporišča.

Berlin, 25. jul. d. Pri vdoru angleških letal nad severozapadno Nemčijo v noči na petek so britanska letala na več krajih metala rušiline in zažigalne bombe. Napadi so zahtevali manjše število izgub med civilnim prebivalstvom. Na nekaterih krajih je bila povzročena tudi neznatna gmožna škoda v stanovanjskih četrtih. Nemška lovska letala so dve britanski letali sestrelila.

Sodelovanje Francije in Japonske

Tokio, 25. jul. s. Francoski poslanik v Tokiu Guy Fain je imel razgovor z namestnikom japonskega zunanjega ministra. Razgovorjal sta se o vprašanjih in odnosih med Francijo in Indokino. »Nič Niči« komentira japonsko-francosko sodelovanje v Indokini in piše, da vihrajo japonske in francoske zastave v Hanoju in Hajkongu, kakor da bi hotele dokazati sodelovanje med obema državama. Glede na zadnjo zvezo med Anglo-američan in čungkingško vlado piše list, da je vlada Francoske Indokine dobro razumela mednarodni položaj, ne da bi zanemarila francoske interese.

Dr. Clodius v Ankari

Berlin, 25. julija s. Doznava se, da bo opolnomočeni minister dr. Clodius, šef gospodarske službe v nemškem zunanjem ministrstvu odpotoval v Ankar, kjer bo do važna pogajanja v okviru nemško-turške pogodbe.

Berlin, 25. jul. d. V zvezi z bivanjem nemškega gospodarskega strokovnjaka dr. Clodiusa v Ankari je angleška propaganda razširila vsakovrstne govorice o domnevnem ozadju potovanja tega člana nemškega zunanjega ministrstva v turško prestolnico. Z merodajnega mesta v Berlinu izjavljajo k tem zlonamernim vestem britanske propagande, da dr. Clodiusa že dolgo ni bilo v Ankari in da zaradi tega ne gre pripisovati njegovemu sedanjemu potovanju nikakega senzacionalnega pomena. Vest angleške propagande, ki skuša dr. Clodiusa spraviti v zvezo z razvojem političnega položaja — tako izjavljajo v omenjenih berlinskih krogih, — je treba označiti kot stoprocentno napačno.

Povratak nemških kolonistov iz Sovjetske Rusije

Berlin, 25. jul. d. Snači je dospel v Berlin transport 240 nemških podanikov iz Sovjetske unije. Transport nemških kolonistov so na anahldskem kolodvoru sprejeli predstavniki nemškega zunanjega ministrstva ter organizacije za inozemstvo. Sprejema se je udeležil tudi nemški poslanik v Moskvi grof von der Schullenburg, ki je že pred nekaj dnevi z letalom dopotoval v Berlin.

Nemško-švicarska trgovska pogodba

Bern, 25. jul. d. Švicarski zvezni svet je na svoji večerajnji seji ratificiral novo trgovsko pogodbo med Nemčijo in Švico. Nova pogodba je zajamčila Švici predvsem oskrbo z nemškim premogom in železom, v zameno pa bo Švica dobavljala Nemčiji večje količine živil, predvsem mlečne izdelke.

Novi člani bolgarske akademije znanosti in umetnosti

Bolgarska akademija znanosti in umetnosti je imela nedavno pod predsedstvom svojega predsednika ministrskega prednika in prosvetnega ministra prof. B. Filova redni občni zbor. O delovanju akademije v preteklem letu je poročal tajnik prof. Romanski. Objavljen je bil tudi seznam nagrad, podeljenih pisateljem in slikarjem. Med nagrajenimi pisatelji so St. Čilingirov, T. Trajanov, D. Dimitrov,

Francoski viceadmiral Jean Decoux, generalni guverner Indokine in njegovi sodelavci se dobro zavedajo, da pomeni napredovanje angleških čet in skupin generala Degaulleja v Siriji nezaupnico angleške vlade francoski vladi v Vichyju. Za Indokino je samo ena pot in ta je sodelovanje z Japonsko. V zadnjih časih so bile zelo redke francoske ladje, ki so plule v Indokino. To je eden izmed mnogih razlogov v korist japonsko-francoskega sodelovanja. Značilno je, da kitajski trgovci v Indokini, ki so doslej jemali svoje blago na angloameriškem trgu, raje prodajajo japonsko blago.

Odvisnost Španije

Rim, 25. jul. s. Londonski radio je objavil: Avtoritativni krogi v Londonu zatrjujejo, da je Španija kljub nekaterim govorom svojih državljanov še vedno odvisna od Angležev oziroma od angleških navicertov za blago, ki prihaja v španske luke.

Francosko vino za Nemčijo

Vichy, 25. jul. s. Sindikat francoskih vinogradnikov poroča, da bodo letos pridelali v Franciji kakih 70 milijonov lit vina. Tretjina pridelka pojde v Nemčijo.

Izmenjava sovjetskih in finskih diplomatov

Helsinki, 25. julija s. Predvčeršnjim je bivši sovjetski minister in poslanec v Helsinkih Orlov s 164 člani sovjetskega poslanstva odšel iz finske prestolnice in se napotil preko Turčije v Rusijo. Obenem je dospel na sovjetsko turško mejo bivši finski poslanik v Moskvi Hämmänen.

Parfum iz ribje masti

Izdelovanje dišavne esence je ena najtežjih nalog kemikov, zaposlenih v industriji parfumov. Njihovo delo je velikega pomena, saj je znano, da so naravna dišavna olja, ki se pridobivajo iz rastlin, zelo draga. Za 90 gramov vijoličnega ekstrakta je treba predelati 3000 kg vijolic in lahko si mislimo, koliko to stane, saj so vijolice razmeroma redke in temu primerno tudi drage.

Zdaj se je pa izkazalo, da bi lahko pridobivali iz masčobe morskega psa snov, ki po predhodni kemični predelavi diši podobno kakor vijolice. Potemtakem bi torej dobili vijolični parfum, ki bi bil neprimerenonečeti kakor je oni, izdelan iz vijolic. Industrija parfumov se zdaj zanima za to ugotovitev, kar je razumljivo, saj gre za veliko pocenitev proizvodnje. Ribja mast bi ne bila prvi živalski produkt, pridoben za izdelovanje parfumov. Tudi nekateri drugi parfumi so živalskega porekla.

3.5 milijarde novih davkov v Ameriki

Washington, 25. julija. s. Po treh mesecih zasedanja je parlamentarna komisija redigirala zakonski načrt za povečanje davkov, katere bodo morali plačati ameriški državljani za takozvane izdatke za narodno obrambo ali za oboroževanje. Osnutek predvideva nove takse v skupnem letnem znesku 3.529.000.000 dolarjev. Najbolj so prizadeta industrijska podjetja in kapital delniških družb.

Los Angeles, 25. julija. s. V govoru, ki ga je imel v tem mestu bivši predsedniški kandidat Wilkie, ki ima propagandna predavanja za vojno, je priznal, da ameriški program oboroževanja zelo počasi napreduje. Wilkie je dodal, da opozicija proti politiki vlade upravičeno zatrjuje, da vlada v Washingtonu velika zmešnjava.

Razdejanje po bombardiranju Moskve

Več bomb je zadelo Leninov mavzolej — Dom sovjetov porušen — „Pravda“ ne more izhajati

Stockholm, 25. julija. s. Moskovski radio je opisal bombardiranje Moskve in je objavil, da je bil poškodovan tudi Leninov mavzolej. Zadet z več bombami največjega kalibra in uničen je bil tudi znani Dom sovjetov, veliko in najmodernejše poslopje, ki je bilo ponos komunističnega režima. Moskovski radio je tudi sporočil, da glavni organ sovjetov »Pravda« ni mogel iziti. Doznavajo se, da so boljševiške oblasti ukazale prebivalstvu v Estoniji, katero imajo zasedeno boljševiki, naj se izseli proti vzhodu. Kdor se temu protivi, se ga smatra za sovražnika naroda in je ustreljen. Tudi v Estoniji so boljševiki, kjer so se umaknili, zapustili za seboj s krvjo prepojeno puščavo.

Ponovni napad na Moskvo

Helsinki, 25. jul. d. Sovjetsko ruska prestolnica Moskva je v noči od četrtka na petek spet doživela hud letalski napad. Kakor se je izvedelo davi, sta napad izvršili dve močni skupini nemškega letalstva. V Moskvi sta bila dva letalska alarma, od katerih je prvi trajal pol-dočno uro, drugi pa vzdrževala dve uri. Točnejši podatkov o obsegu tega novega nemškega velenja na to važno sovjetsko-rusko vojaško prometno in upravno središče do davi še niso bila na razpolago.

Vesti s fronte

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 24. jul. Vrhovno vojnovo poveljstvo je izdalo danes naslednje poročilo:

Na vsej vzhodni fronti potekajo operacije nemške vojske in njenih zaveznikov kljub hudi krajevni obrambi in težavnim cestnim razmeram po načrtu.

Močni oddelki bojnih letal so tudi zadnje noč obmetavali za vojno važne in vojaške naprave mesta Moskve z bombami vseh kalibrov.

Zasledovanje sovražnih oddelkov na južnem bojišču

Bukarešta, 25. julija. s. V južnem odseku vzhodne fronte se nepretrgoma nadaljuje zasledovanje sovražnika. Nemške in rumunske čete korakajo skozi mesta in vasi, ki so jih boljševiki na svojem naglem begu zažgali. Ceste in polja so zatrpana z uničenimi tanki. Tudi veliki tanki z 52 tonami in s 150 mm topovi se niso mogli upirati silnemu sunku Nemcev, katerih nagel pohod je prisilil rdeče, da so pustili velikanske množine oklopnih vozil in orožja. En sam nemški polk je zajel v teku zasledovanja sovražnika dne 22. in 23. julija skupaj 150 avtomobilov, 78 motociklov, 26 topov raznega kalibra in več sto strojnih pušk. Število padlih in ujetih sovjetskih vojakov in uničenih tankov še ni bilo ugotovljeno.

Timošenko odstavljen

Berlin, 25. julija. s. Evropa Press poroča, da je večeraj jutraj moskovski radio naznanil imenovanje komisarja za pošte Pereščikina za vojnega podkomisarja. To pomeni, da je bil maršal Timošenko odstavljen zaradi porazov v osrednjem odseku fronte.

Pri Nevelu obkoljene sovjetske čete uničene

Rim, 25. jul. s. DNB poroča, da so nemške čete 22. in 23. t. m. uničile obkoljene sovjetske čete v velikem žepu pri Nevelu. Število sovjetskih vojakov, ki so umrli na posledicah nasilja političnih komisarjev, je zelo visoko. Doslej je bilo zajetih 13.000 ujetnikov, toda to število narašča od dne do dne. Velik je tudi plen vojnega materiala.

5000 ujetnikov pri Mogilevu

Berlin, 25. julija. s. V teku zadnjih očistevalnih operacij na področju Mogileva je bilo ujetih 5.000 sovjetskih vojakov. V istem pasu je bila zajeta velikanska množina vojnega materiala.

Vežbališče za mlade komuniste

Berlin, 25. jul. s. Neki izvidniški oddelki nemške vojske je s silo udri v gozd, ki so ga zasedle sovjetske čete ob cesti v Leningradu. Nemci so sepolastili sovjetskega vežbališča ter zajeli orožje in prometna sredstva. Ugotovljeno je, da so na tem vežbališču pred par dnevi zbrali

mlade komuniste iz Leningrada, kjer so jih vežbali v pospešnem tempu in nato poslali na fronto.

Sovjeti bombardirali bolgarska mesta

Sofija, 25. julija. s. Uradno poročajo, da so v predpretekli noči sovjetska letala bombardirala Ružick, Plevno in Lovreč. Zrtev ni bilo. Nekaj škoda je bilo v okolici Plevna. Vest o zločinskem bombardir-

Roosevelt se vedno bolj očitno pripravlja na prevzem angleške zapuščine

Novi načrti za prevzem angleških oporišč v Afriki

Rim, 25. julija. s. V listu »New York Times« je novinar Hamson Baldwin, ki je priobčil vrsto člankov o vojnih načrtih Zedinjenih držav proti Evropi, odsvetoval odločno izkrcanje v Dakarju, ki bi bilo po mnenju pisca nekoristno in drago, ker posreduje Anglija v bližini odlični pristanišče Freetown, kjer bi se Američani lahko v miru izkrcali. Polastimo se Freetowna, piše »New York Times«, ki je najboljši pristanišče v zapadni Afriki. Tako se bomo ognili pomorskim in izgubam na kopnem, ki bi lahko kompromitirale vojaški ugled Zedinjenih držav.

Očitno je, da je v skladu s praktičnim duhom severnoameriškim bolj primerno izkrcanje v Afriki za hrbtom zavezniške Anglije kot kje drugje, kjer bi morali uporabljati topove. »New York Times« izjavlja nadalje, da bi se morale severnoameriške vojske usmeriti proti Aleksandriji in ne proti Dakarju, ker je Egipt, ne pa Senegalija, strateški ključ v Afriki. Pripomniti moramo, da severnoameriški novinar, ki piše o Afriki, ne pozna dežele in njenih

manja je vzbudila med prebivalstvom največje ogorčenje.

Veliki požari v Odesi

Berlin, 25. jul. a. Požari, ki jih je povzročilo bombardiranje Odesa 22. julija, so se razširili še na druga skladišča goriva. Videli so se veliki oblaki dima.

Berlin, 25. julija. a. Kakor poroča DNB so nemška izvidniška letala ugotovila, da sta bili pri zadnjem bombardiranju Odesa zadeti nadaljnji dva trgovski ladji. Napad nemškega letalstva na glavno rusko pristanišče v Črnem morju je povzročilo sovražni mornarici v celoti izgubo 17.000 ton.

Letalske izgube

Berlin, 25. julija. a. DNB poroča, da je nemško letalstvo predvčeršnjim uničilo na vzhodni fronti 18 sovjetskih letal. 29 letal pa je bilo uničenih na tleh.

prometnih zvez in se ne vpraša, po kakšnih poteh bi prišla severnoameriška vojska iz Freetowna v notranjost kontinenta. Se bolj zanimivo pa je vprašanje, kakšen vtis napravljajo na načrt o polastitvi Freetowna in Aleksandrije v onih angleških krogih, ki so bili močno v skrbeh že ob priliki ameriške okupacije Islandije, posebno se, če bi Amerika zahtevala umik angleških čet, kakršnega zahtevala nekateri vladi blizu stoječi severnoameriški tisti glede Islandije. Vtis, ki ga napravi severnoameriški tisk v tujini, je ta, da v severnoameriškem duhu čimdalje bolj prevladuje misel o nasledstvu v poveljstvu angleškega imperija po Ameriki.

Berlin, 25. jul. a. V tujakšnih krogih je vzbudil pozornost predlog nekega ameriškega tista, naj bi se iz Liberije napravil drugi Island, to se pravi novo oporišče Zedinjenih držav. Ameriški tisk izkonišča sedanjí spor z namenom, da se razširi vpliv Zedinjenih držav v Evropo in Afriko pod krinko zavarovanja in obrambe Amerike.

Ljubezen do bližnjega še živa

Manifestira se posebno v delovanju socialnega odseka Rdečega križa

Ljubljana, 25. julija.

»Da ne zve levice...« Vendar je v posameznih primerih tudi potrebno povedati, kako nekateri razumejo ljubezen do bližnjega, dolžnost pomagati v nesreči bratu rojakom, ki jim je ostalo samo še upanje, da bomo pokazali razumevanje za nje mi, kar nas je srečnejši. Prav v teh časih bi bilo treba najbolj opaziti ljubezen do bližnjega, staviti ljudem v zgled tiste, ki se niso zapirli svojih src in ki ne verujejo samo v dobroto, temveč so dobri tudi sami. Zato je prav, če »zve levice, kar dela demisa«, čeprav namen dobrotelnosti ne sme biti nikdar, da bi o nji govorili.

Pod praporom Rdečega križa je ljubezen do bližnjega še vedno živa in pri nas se manifestira zlasti v delovanju socialnega odseka RK. Dan za dnem se usmerjajo trume ljudi v frančiškansko ulico proti starinski enonadstropni hiši. V družinskih prostorih učiteljske organizacije so na delu številni delavci RK, ki opravljajo plemenito delo iz čiste ljubezni do bližnjega kakor pravi samarijani. Neprestano prihajajo ljudje v pisarno, kjer dela cela vrsta uradnic in uradnikov, da jih registrirajo med brate po usodi. Vsak teden pa morajo priti tudi vnovič, če niso že dobili zaposlitve ali če se jim ni kako drugače nasmejalo sreča, da dobe nove nakaznice za hrano in prenočišče. V vseh je še živa vera v prihodnost, nihče ne obupa in ne kriči o svoji nesreči. Vsakdo se tudi zaveda, da ni sam in daje marsikdo drugi morda še mnogo bolj prizadet.

Tu sprejemajo vse z besedo, ki ne žali, da rana ne krvavi še bolj, govorijo z njimi kakor brat z bratom, sestra s sestro, jim vlivajo upanja v izmučena srca ter jim pomagajo tako prestatí prvo, najnevarnejšo krizo, ko se človek, še oamamljen po nesreči, ne ve prav usmeriti ter potrpe upa več dvigniti glave.

Vseh z družinskimi člani vred, je v vseh 6.570. V tednu od 13. do 20. t. m.

se jih je vpisalo na novo 357. — Vsí ti ljudje morajo živeti, morajo jesti in imeti vsaj skromna prenočišča. Naloga socialnega odseka RK je, da vodi o tem račune. To je zelo težko, kajti izdatki so veliki, a dohodki pritekajo počasi. Zdjaj je na dan 5.033 lir izdatkov. Poročalji smo, da je Visoki Komisar priskočil RK zelo velokodno na pomoč z znatnimi podporami. Toda pomagati so dolžni tudi zasebniki. To nam ukazuje ljubezen do bližnjega, dolžnost, da mora vsak, kdo more, pomagati trpečim. Žal pa imajo odprta srca in roke le predvsem tisti, ki ne morejo mnogo darovati. Doslej so zasebniki darovali 50.000 lir. Društva so prispevala 13.000, ustanove 14.000, denarni zavodi pa samo 16.510 L. Te številke nam povedo, da bi prispevki lahko še naraščali, a v drugem razmerju kakor doslej. V imenu nesrečnih prosimo, naj bi tisti, ki bi najraje pomagali, ne ostali gluhi in slepi za trume ljudi, ki romajo dan za dnem v frančiškansko ulico, naj bi ne ostali zakrknjeni src ter da se zavedajo, da je vsak sokriv trpljenja teh nedolžnih ljudi, če bi lahko pomagal, a noče.

Požar na Studencu

Ljubljana, 25. julija

Kmalu po polnoči je v pretekli noči začelo močno žareti nebo na vzhodu Ljubljane. Ob 1.32 so bili obveščeni ljubljanski poklicni gasilci, da gori veliko gospodarsko poslopje umobolnice na Studencu.

Takoj so obvestili ljubljanske prostovoljne gasilce, ki so se čez četrte ure — 7 moč — že odpravljali z motoriko na Studenc. V plamenih je bilo okrog 60 m dolgo in približno 10 m široko pritlično gospodarsko poslopje, ki je imelo pod streho hlev, razne shrambe, kašče, sušilnico s pralnico itd. Ko so prihiteli gasilci, je bilo poslopje kar je imelo večjo vrednost. Tako so tudi rešili živino, stroje in creodje. Na delu je

kako se pa pravi: umil sem?

»No, kako?« je vpraševal Bolči.

»Najbrž: ho lavato. Veljaj?« je rekla gospa Piškurjeva. »Saj ni glagol premikanja, torej tvori sestavljene čase z 'avere'!«

»Točno, mama!« je rekel Bolči.

»Zakaj pa potem praviš: mi sôno lavato — in ne: mi hô lavato?« je rekel gospod Piškur.

»Zato,« je rekel Bolči, »ker sestavljeni časi povratnih glagolov tvorijo vselej le z 'essere'!«

»A, questo è molto importánte!« je rekel gospod Piškur. »To si pa moramo zapomniti!«

Bolči je kakor mimogrede nadaljeval s pisanjem.

»Trappassato prossimo: mi êro lavato — umil sem se bil. — Trappassato remoto: mi fûi lavato — umil sem se bil.«

»Tako,« je rekel in odložil svinčnik, »ne bom več pisal, saj že veste, za kaj gre.«

»Saj je že preveč reči na listu!« je rekla gospa Piškurjeva.

»Sôno già trôppe còse sul fôglio, veramente?« je prevel Bolči materino pripombo.

»Preveč reči — trôppe còse?« je vprašala gospa Piškurjeva.

»Naš prislov, preveč?« se spremenil v italijanščini v zvezi s samostalnikom v

bilo požrtvovalno osebje bolnice. V bolnici inojo tudi manjšo brizgalno in so pomagali gasiti.

Razen ljubljanskih prostovoljnih gasilcev je prihajalo na pomoč tudi 10 moč bizoviškega gasilskega društva. Gasilci so bili na delu do 6., pozneje so pa ostali na straži še domačini.

Pogled v delavnico JU 88

Najmodernejše bombnike - strmoglavce izdelujejo v Nemčiji v velikih serijah

Nemška letalska industrija je začela prva izdelovati tako imenovane strmoglavce. To so bombniki, konstruirani nalašč tako, da se lahko spuščajo skoraj navpično na cilj, tako da vrže pilot bombe tik nad njim in da je torej mnogo večja verjetnost, da ga bo zadel. Svetovno znani tip Stuka, bombnik Ju 87 je povsem izpremenil značaj pohoda v španiji, na Poljskem, Norveškem in v Franciji ter postavil na glavo vso moderno strategijo. Ogromna probnost in zanesljivost merjenja teh bombnikov in njihovih bomb sta uničili tudi najmodernejše utrube ter znali zadeti enako težko take kakor vojaške edince in vojne ladje.

Iz bombnika Ju 87, enomotornega strmoglavca z dvema pilotoma in lažjim obrambnim orožjem, se je razvil zdaj zlasti po vojni v Franciji drugi strmoglavec bombnik »Ju 88«. V nasprotju z Ju 87 ima ta tip dva motorja, ki mu dajejo mnogo večjo svobodo kretanja in nosilnost. Dvočlanska posadka je oborožena s strojnimi in drugim orožjem do topiča, tako da se lahko brani, če jo napadejo sovražni lovci. Veliko prednost ima pa tudi v svoji hitrosti. Nemška letalska industrija je nedvomno ustva-

rošče je zgorelo povsem, stene so pa v glavnem ohranjene, ker so zidane. Vendar je škoda precej velika, a doslej še ni bila ocenjena. — Pogorelo poslopje je stalo precej oddaljeno od drugih poslopij zavoda, tako da ni bilo posebne nevarnosti, da bi se požar razširil, že izpraznjene in v glavnem rešeno vse,

mila ta tip kombiniranega horizontalnega bombnika in strmoglavca glede na borbo proti Angliji. Da se je to letalo dobro obneslo tudi v borbi proti Angležem na Balkanu in na Kreti ni strel čudnega. Njegove glavne naloge so pa v bombardiranju angleških pristanišč in ladij.

Nove bombnike izdelujejo na najmodernejši način, neštete sestavne dele izdelujejo v velikih serijah, montaža bombnika samega, ki jo opravijo v ogromnih tovarniških dvoranah, je dobila povsem novo lice. V enakernih dolgih vrstah se pomikajo trupi novih bombnikov po fanfarnih signalih »vprej. Cim je opravljeno delo pri enem trupu, delavci odstopijo od trupov, pri katerih so delali, vsa ogromna vrsta strojev se zopet požene in delavci stopijo k istemu delu pri naslednjem stroju.

Obenem pa pomeni vsak fanfarni signal dovršitev nove skupine bombnikov, ki že pripravljene za start zapuste dvorano. Inozemski gostje, ki so si ogledali Junkerove delavnice, so strelili ob pogledu na preciznost in hitrost, s katero izdelujejo v Nemčiji v velikih serijah najmodernejše bombnike.

Boleznica

KOLENDAR

Danes: Petek, 25. julija: Jakob
DANAS NE PRIREDITVE
Kino Matica: Poštarjeva hči
Kino Sloga: Prostovoljno in nevarnost
Kino Union: Beneške spletke
DEŽURNE LEKARNE
Danes: Mr. Sušnik, Marjini trg 5, Kuralt, Gosposvetska cesta 10, Bohinec ded., Cesta 29. oktobra 31.

Radijski spored

V soboto 26. julija 1941-XIX.

7.30: poročilo v slovenščini, 7.45: pesmi in melodije — v odmoru napoved časa iz Rima, 8.15: poročilo v italijanščini, 12.30: poročila v slovenščini, 12.45: lahka glasba, 13.: napoved časa — poročila v italijanščini, 13.15: Komunikacija glavnega stana Oboroženih Sil v slovenščini, 13.17: orkestralna glasba pod vodstvom mojstra Arlandija, 14.: poročila v italijanščini, 14.15: orkestralna glasba pod vodstvom mojstra Arlandija, 14.45: poročila v slovenščini, nove gramofonske plošče Cetra, 19.30: poročilo v slovenščini, 19.45: operna glasba, 20.: napoved časa — poročilo v italijanščini, 20.20: slovensko predavanje, 20.30: Radijski orkester in komorni zbor pod vodstvom Draga Maria Sijanca — slovenska glasba, 21.15: simfonična glasba, 21.50 (približno): odlomki iz operet, dirigira mojster Vaccari, 22.15: Mali orkester pod vodstvom mojstra Zene, 22.45: poročilo v slovenščini.

Rdeči križ norača

Na proizvodvalni oddelki je prišlo nekaj obvestil o pogrešanich. Svoje prosimo, da jih dvignejo v pisarno na Miklošičevi cesti 22b:

Cok Albert z družino, Dobrovolje Franc, Drugovič Elizabeta, Kladnik Pavle, Mikš Marija.

Pošto naj dvignejo:

Andrejka Evgen, sofer, Vič; Cilenšek Mirra, Tržaška 41; Dežman Petar, Vič; Erjavac Franc, Kodeljevo, Kobarjeva 19; Franc Pavla, Cesta na Brdo 8; Gerbac Gojko, Univerza; Horvat Hermina, prof., Jenkova 16; Hribovšek Ivana, Medvedova ali Frankopanska ulica; Juh Avgust, Povšetova 78, Kodeljevo; Kelnarč, poslovođja fme. Bonač; Kogoj Marij, dijak, Delavski dom; Kos dr. Franjo, Etnografski muzej; Kraker Betka, Slapničarjeva 8, Moste; Križ Olga, Pot v Rožno dolino; Kupin Josip, učitelj, Colnarska 3; Lenard Feliks, Strossmayerjeva 10; Magerl Marija, Gradišče 14; Mekuš Vekoslav, učitelj, Postojnska 3; Planinšek Alojz, Gledališka ulica; Penko Ida, Predovičeva 12; Perkavac Celestin, Zaloška 123; Pišek Tina, Zavrti 4; Polak Iva, Obirje 21; Rogelj Zdeno, dimnikar, Sv. Petra cesta; Ropret Anica, Krakovska 11; fma. Sever in Komp.; Stross Friedrich, Močnikova 4; Suva Ivanka, Zgornja šiška; Šafarič Branko, abs. tehn. šol.; Šantel Saša, Langusova 12; škoda Marija, Galjeviča

Novo kurivo

Egipt ima hude skrbi ne samo s preobilico bombaža, ki ga zaradi vojne ne more izvažati, temveč tudi z bombažnim semenom. Ker se na eni strani širijo bombažne plantaže se porabi tudi vedno več bombažnega semena, iz katerega izdelujejo jedilno in industrijsko olje. Egiptске lučilnice pa ne zadostujejo za predelavo vedno večjih zalog semena, ki se kupijo v skladiščih.

Egiptska vlada je našla zdaj izhod iz tega kočljivega položaja tako da bo uporabljala bombažno seme kot nadomestek za uvažani premogovni prah iz južne Afrike za lokomotive državnih železnic. Egiptске državne železnice so sklenile s pridelovalci bombaža pogodbo o ceni, ki jim pa ne bo prinesla koristi.

Goethejeve blazinice

Pesnik Goethe je dobival ob raznih prilikah v moških letih v Weimaru vse polno z ročnimi deli krašenih blazinic in polagal jih je v naslanjace. Tako so bili kmalu okrašeni z lepimi blazinicami vsi naslanjaji v njegovem stanovanju, le njegov delovni naslanjaj ne. Nekega dne se je zgledala pri njem slikarica Seidlerjeva. Bilo je nekaj dni po Goethejevem rojstnem dnevu. Pesnik jo je prijateljsko pozdravil, se ozrl v zadregi po sobi in dejal: Oprostite trenutek, takoj poščem naslanjaj. Tle tu so namreč že vsi zasedeni.

Izjalovljena past

Lepa in duhovita Germain de Stael, velika Napoleonova nasprotnica, ki je med drugim napisala že leta 1810 dobro knjigo o Nemčiji, je bila tudi dobra prijateljica velikega državnika ministra Talleyranda. Ta je bil pa v svojih prijateljskih čustvih do nje nekoliko vročglav, kar ji ni bilo vseeno. Nekeč mu je kar naravnost pokazala na dekleta, za katerim je malo prej lazil in vprašala ga je:

»Ce bi obe padli v vodo, katero bi prej rešil?«

Talleyrand se je mirno poklonil in odgovoril:

»Niti za hip bi ne bil v zadregi, ker vem, da znate Vi, madame, zelo dobro plavati.«

— Rdečemu križu, sekciji za socialno pomoč je daroval neimenovani po g. F. Novaku, trgovcu v Ljubljani, Kongresni trg 1000 L. Najlepša hvala.

— V počastitev spomina umrle g. Hedvike Kalinove je podarila družina Vidic v Ljubljani 100 L Rdečemu križu, sekciji za socialno pomoč. — Najlepša hvala.

Malo italijanščine za vsak dan

28

»Nocoj,« je rekel Bolči, »se pa lahko seznamimo s povratnimi glagoli...«

»Ze spet glagoli...« je vzdihnil gospod Piškur.

»Da. Povratni glagoli so tisti, ki jih spremljajo povratni zaimki: umivam se, umivaš se, umiva se, umivamo se, umivate se, umivajo se...«

»Prava reč! Kaj se pa pravi: se? Tisto pridene h glagolu, pa je! Tega se ne bomo posebej učili!« je modroval gospod Piškur.

»Ej, ej, papa, ni tako lahko! Italijan namreč pravi: umivam me, umivaš te, umiva se, umivamo nas, umivate vas, umivajo se...«

»Ze spet komedije!«

»Italijanščina ima tudi povratni zaimke zgolj za tretjo osebo ednine in množine, v ostalih osebah si pomaga z nepoudarjenimi oblikami osebnega zaimka...«

»Nikar ne predavaj! Rajši nam napiši vzgled! Umivam se — kaj se že pravi, umivati?«

»Umivati = lavare. Umivati se = lavarsi. Povratni zaimke je si. Pri nedoločniku stopi na konec in se stopi z njim v eno besedo. Dobro, napisal vam bom sedanjí čas.«

In je začel pisati.

Presente

io mi lávo — umivam se, tu ti lávi — umivaš se, égli (essa) si láva — umiva se; noi ci laviamo — umivamo se, voi vi lavate — umivate se, essi si lavano — umivajo se.

»Vidite torej,« je razlagal Bolči, »da prihajajo v poštev naslednje oblike zaimkov: v ednini nepoudarjeni obliki osebnega zaimka — mi, ti, potem povratni zaimke -si; v množini pa spet nepoudarjeni obliki osebnega zaimka -ci, -vi, nato pa spet povratni zaimke -si. — Za primer vam bom napisal še nekaj časov, pa samo prvo osebo vsakega.«

Bolči je nadaljeval s pisanjem.

Imperfetto: io mi lavavo — umival sem se. — Passato remoto: io mi lavai — umil sem se. — Futuro: io mi laverò...«

»Daj rajši napiši kak sestavljen čas!« je rekla gospa Piškurjeva.

»Prosim!« In že je nadaljeval Bolči:

Passato prossimo: io mi sôno lavato — umil sem se...

»No?« je rekel in prenehal. »Se vam nič čudno ne zdi?«

Gospod Piškur je gledal in gledal, premišljeval in nazadnje rekel: »Hm,

kako se pa pravi: umil sem?«

»No, kako?« je vpraševal Bolči.

»Najbrž: ho lavato. Veljaj?« je rekla gospa Piškurjeva. »Saj ni glagol premikanja, torej tvori sestavljene čase z 'avere'!«

»Točno, mama!« je rekel Bolči.

»Zakaj pa potem praviš: mi sôno lavato — in ne: mi hô lavato?« je rekel gospod Piškur.

»Zato,« je rekel Bolči, »ker sestavljeni časi povratnih glagolov tvorijo vselej le z 'essere'!«

»A, questo è molto importánte!« je rekel gospod Piškur. »To si pa moramo zapomniti!«

Bolči je kakor mimogrede nadaljeval s pisanjem.

»Trappassato prossimo: mi êro lavato — umil sem se bil. — Trappassato remoto: mi fûi lavato — umil sem se bil.«

Umetnim potom „narejeni“ živalski dvojčki

Zanimivi poskusi učenjakov z amfibijami in njihovi presenetljivi uspehi

Mitološke pravljice o čudovitih fantastičnih bitjih, sestavljenih kakor grška Hemera iz raznih živalskih teles, so se po zaslugi moderne znanosti vsaj deloma uresničile. Znanost lahko zdaj ne samo prenaša cele dele teles iz enega živalskega embrija na drugega, temveč lahko celo sestavi polovice teles različnih embrijev, in napravi iz njih življenja zmožne živali.

Čez pol prerezan paglavce

Za take izredno zanimive poskuse so prikladna v prvi vrsti jajčeca amfibij, močeradov, žab in njihovih sorodnikov, ker so posebno lahko dostopna. Amfibije zležejo jajčeca spomladaj v vodo v obliki kep, spominjajočih na želatino ali hladeino, v kateri so klice zavarovane, obenem pa padajo solnčni žarki skozi to snov na klice kakor skozi lečo. Izkazalo se je, da ostane klica življenja zmožna tudi če odstranimo plast želatine, če so sicer življenjski pogoji ugodni.

Iz klice se počasi razvije majhen oglevec. Če prerežemo to živalico, ki boletin sploh še ne dozema čez pol, in če sestavimo dve polovici različnih embrijev s pomočjo zelo preciznih instrumentov, se polovici zelo hitro sprimetaj v embrio se nemoteno razvija dalje. Poskus se po sreči celo, če sestavimo polovico embrijev dveh različnih žabjih vrst in pri tem ne nastane nobena prilagoditev po naravi dednih lastnosti. Vsaka polovica telesa se razvija tako, kakor bi se bila razvijala, če bi je ne bili presadili.

Noge, ki se dajo presaditi

Ko se je posrečilo ta dalekosežni poskus so se učenjaki vprašali, dali bi bilo tudi mogoče prenesti še nerazvite organe in dele teles na drugi embrio, da bi se raz-

vili na njem. In tudi to se je posrečilo. Če odrežemo majhenemu paglavcu, obstoječemu iz komaj vidnega popka pod močnim povečevalnim steklom in s pomočjo nalašč v ta namen izdelane nožičke sprednjo nožico ter jo prenesemo na drugi embrio, kateremu smo poprej napravili na odgovarjajočem delu telesa primeren razrez, se zarodek nožice v kratkem prime in razvija dalje, kakor da se ni nič zgodilo. Prednja nožica ostane prednja nožica tudi če jo prenesemo na embrio tja, kjer bi se sicer morala razviti zadnja nožica. Prav tako se razvije, če jo prenesemo na hrbet, na trebuh ali na glavo embrija.

Tudi z vsemi drugimi deli telesa in organi se je posrečilo presaditi. Vedno znova se je pokazalo, da so presajeni deli telesa ali organi razvili določeno jimo obliko kakor da bi bili ostali tam, kamor jih je bila prvotno odredila narava.

Zanimivi poskusi z delci klice

Tudi na ta način so mogli učenjaki povsem samovoljno sestaviti najčudovitejša bitja. Čisto drugače rezultate so pa pokazali poskusi, če jih niso delali najprej na drobnih embrijih, temveč že na drobnem okroglem jajčecu. Pri teh poskusih so odrezali od jajčeca tanke ploščice in prenesle na drugo jajčece, od katerega so bile odrezane odgovarjajoče ploščice in presejene ploščice so na drugem jajčecu hitro prijele. Toda izkazalo se je, da so se povsem prilagodile svoji novi okolici. Če bi bila presejena ploščica na svojem prvotnem mestu razvila zadnjo nožico, je razvila na novem mestu prednjo ali pa tudi glavo, če so jo presadili na njeno mesto.

Iz tega je napravila znanost zelo važen zaključek, da delci klice v zgodnji mladosti še nimajo dodeljenih končno opredeljenih nalog in da jim dodeli narava te naloge šele po tem, ko je klica dosegla gotovo starost. V zgodnji mladosti so torej delci klice še zmožni vseh nalog. Učenjaki so prišli do zaključka, da bi jim lahko odkazali tudi višje naloge, kakor jih dobe pri svojem normalnem razvoju.

Dve močeradovi ličinki iz enega jajčeca

Učenjaki so napravili na podlagi prejšnjih ugotovitev še en zanimiv poskus. Močeradovo jajčece so z otroškim lasom prevezali točno v sredini in ga potem previdno prerežali. In kaj se je zgodilo? Iz vsake polovice se je razvila sicer manjša, toda življenja povsem zmožna močeradova ličinka. Posrečilo se je torej umetnim potom napraviti iz enega jajčeca dve močeradovi ličinki, to se pravi umetna dvojčka. Če pa poskusnega jajčeca niso prevezali z otroškim lasom po vsem, temveč samo močno zarezali, sta se tudi sicer razvili dve močeradovi ličinki, ki sta pa ostali izraščeni skupaj. Tako so prišli učenjaki na sled procesu, ki se more izvršiti, ko pride na svet žival z dvema glavama, kar se zgodi pogostoje kakor pa ljudje mislijo. Prav tako potrjujejo ti poskusi domnevo o postanku takozvanih enojajčnih dvojčkov v človeku. Enojajčni dvojki ki so pogosto istega spola in so si navadno čudovito podobni, so nastali potom podobne delitve enega samega jajčeca, dočim so nastali takozvani dvojajčni dvojčki, ki so lahko različnega spola in si niso bolj podobni kakor drugi bratje in sestre iz dveh različnih jajčec.

Sprememba meje ribarskih okrajev Krka in Muljava

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino na podlagi predpisa § 13. zakona o sladkovodnem ribarstvu z dne 20. septembra 1937, odloča:

Člen 1. Spodnji del potoka Višnjice od masta na cesti Krka-Trebnja gorica do izliva v Krko se izloči iz samosvojega ribarskega okraja št. 69—Krka in priključi samosvojemu ribarskemu okraju št. 72—Muljava.

Člen 2. Ta odločba je izvršna z dnem izdaje in se objavi v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Ljubljana dne 22. julija 1941-XIX.

Visoki Komisar Emilio Graziosi

Dela na kopaliskem trgu še vedno stoje, ker niso še dobili za nadaljevanje pričeti del potrebne cementa.

Po odredbi Visokega Komisarja za Ljubljansko pokrajino bo v petek 25. t. m. razmejitve potoka Sušice. Povabljeni so vsi zainteresirani, da stavijo eventualne svoje zahteve. V interesu zdravilišča in sploh kraja bi bilo, da bi se uredil potok, oziroma njegova struga, ki je ob suši skoraj popolnoma suha in se nabira v nji nesnaga, ki povzroča neprijeten smrad. Ureditve potoka Sušice je ena največjih in najnujnejših potreb zdravilišča.

Tukajšnji pokrajinski in kopaljski zdravnik dr. K. Konvalinka je na lastno prošnjo upokojen. Upokojitveni dekret mu je osebno izročil Civilni Komisar pri sreskem načelnstvu v Novem mestu. Zaslužnemu in splošno priljubljenemu zdravniku želimo, da bi dolga leta v miru in zadovoljstvu užival svoj zaslužen pokoj.

Iz Dobrnjč

Sanitarna avtokolona v Dobrnjčah. Dne 28. julija 1941 bo v Dobrnjčah prispela sanitarna avtokolona, ki jo je Fašistična Vlada dala na razpolago Ljubljanski pokrajini. V koloni je pet zdravnikov-specialistov in pet asistentov. Ti zdravniki bodo preiskali in zdravili brezplačno vsakega brez razlike, ki se bo predstavil. Sanitarna avtokolona se bo mudila v Dobrnjčah samo 28. t. m. in bo 29. t. m. že odpotovala naprej. — Preskrbovalni urad v Dobrnjčah je prejel dovoljno količino enotne moke tako, da v tukajšnji občini sedaj ni pomanjkanja. Tudi riža in makaronov se je dobilo dovolj. Primanjkovalo je sedaj le še olja in masti, kar pa je po poročilu »Prevedo« tudi glede maslobo urejeno in za tukajšnjo občino poslano. Urad za preskrbovanje je v mesecu juliju izdal 7.560 živilskih kart in je tudi prejel odgovarjajočo količino živil. Ze iz tega je razvidno, da je delo urada, ko delo trgovcev veliko glede na nestrobnost prebivalstva, kajti vsak hoče biti prvi vsak hoče največ.

Dežela brez starih devic

Dežela Thai, o kateri se zdaj pogosto piše in govori, ima v primeri z vsemi drugimi deželami eno prednost, da namreč sploh ne pozna starih devic. Še tako grda dekleta se v tej deželi lahko poroče. Vse ženske se lahko vpišejo kot mlade kraljeve hčere v poseben seznam, ko dosežejo določeno starost in če same ne morejo najti ženinov. Tako pridejo pod neposredno vladarjevo zaščito in vladarjeva dolžnost je, najti jim moža.

To je zanimiva procedura. Thayane, ki je bil obsojen zaradi tega ali onega prestopka na denarno globo ali zaporno kazen, se mora potem, ko je kazen odsedel ali globo plačal, zavezati, da se bo oženil z enim iz-

VELIKO PRAZNO SOBO

v središču mesta — solnčno, s soporabo kopalnice, oddam takoj ali 1. avgusta. Pomudbe na oglašni oddelek »Slovenskega Naroda« pod šifro »Središče«. 1247

NAPRODAJ

koklija s piščanci, deske, brstovi plohi. — Hudovernikova št. 41. 1248

POAPNENJE ŽIL

da naslutiti smrt v bližini. Preženež jo, če pravočasno začne pit zdravilno

AMBROZEVO MEDICO,

ki jo pristno dobiš samo v — MEDARNI, Ljubljana, Židovska ulica 6. 38 T

sloveni t. j. Slovenci, Srbi in Židi proti hrvatskim nacionalistom. Vse to pa komunistom in Jugoslovenom ni pomagalo, kajti poglavitnega Hrvatska je zdaj močna država, ki v njej velja le geslo: »Hrvatska Hrvatom!«

— Dr. Pavelčeva študija o komunizmu. Te dni je v Zagrebu izšla zanimiva knjiga pod naslovom »Strahote zablod« s podnaslovom »Komunizem in boljševizem v Rusiji in na svetu«. Delo je l. 1937. v preganstvu napisal poglavitni dr. Pavelč. Dr. Pavelč se v tem svojem delu v glavnem peča s problemi komunizma in boljševizma, dalje s kominternom, avstromarkizmom, zapadnim demokratičnim v zvezi z boljševizmom ter s fašizmom in boljševizmom. Delo je izdala znana knjigarna Kugli v Zagrebu.

— Hrvatski novinarji na slovaško-sovjetskem bojišču. Nedavno je iz Zagreba na Slovaško odpotovala skupina zagrebških novinarjev, ki so jim Slovaki nudili priložnost, da si ogledajo slovaško-sovjetsko fronto. Hrvatski novinarji so se te dni s fronte že vrnili in so zagrebški dnevniki začeli objavljati njihova poročila. Slovaki so jih seveda kot svoje pravne brate sprejeli nad vse priščno. Več dni so se potem hrvatski novinarji zadržali v Bratislavi, nato pa so obiskali še druga važnejša slovaška mesta in se naposled napotili na fronto »nekje v Ukrajini«, kjer jih je sprejel v posebni avdenci sam vrhovni poveljnik slovaške armade general Čatloš. Hrvatske novinarje je junakovo bojevanje Slovakov na sovjetski fronti zlasti navdušilo in bodo zagrebški dnevniki o tem priložili še več člankov.

— Važna vstaška zbioravnja. V nedeljo je bilo na Hrvatskem dvoje pomembnih vstaških zbioravij, in sicer v Pakracu, kjer so na zbioravanju govorili prosvetni minister dr. Budak, osebni tajnik prosvetnega ministra Marko Čović in ravnatelj zagrebške radijske postaje Latković, in v Omišu, kjer so govorili pravosodni minister dr. Puk, poveljnik Delavske zbornice Blažkov in državni tajnik inž. Bulić.

Iz Dolenjskih Toplic

Kopaliska sezona se je tudi letos lepo razvila in je zlasti v zadnjih dneh prišlo mnogo gostov. Potrudijo se pa tudi domači restavraciji in gostilničarji, da čim bolj pesterjejo gostom. Kopaljski gostje, med katerimi so v večini Ljubljancani, kakor običajno, se prav radi izprehajajo po lepi okolici in senčnih gozdovih, obiskujejo pa radi tudi bližnje vinske gorice, ki letos zelo lepo kažejo. Delajo tudi radi dalje izlete ob zeleni Krki in tudi v druge kraje, saj je vsa okolica zelo privlačna.

našalo samo na število. Gospod B. je pričakoval samo tri. Ko je iz skrivališča, za katerega je mimogrede rečeno žena vedela, opazil kar štiri, je dejal sam pri sebi: dva, trije, štiri ljubčki. Štirikrat je žena. V sebi moram razviti štiri življenja, da jo zadovoljim s svojo ljubeznijo.

— Nadaljuj, — je zapovedal markiz. In sluga je čital dalje.

— Da more biti ljubosumnost dražilo, dokazuje primer prijetnega moža mlade žene. Povabil je v goste mlajšega prijatelja, ki se je zaljubil v njegovo ženo, ona pa — zaenkrat nekoliko v zadregi — tudi vanj. Pri prvem njunem nedolžnem sestanku — dr. žal jo je samo za obe roki, jo je presenetil mož. Prijatelj je takoj odpotoval domov in čakal, kdaj ga bo mož pozval na dvoboje. Namesto poziva je pa prišlo možjevo pismo, glaseče se približno takole: Ker niti to sredstvo, namreč ljubosumnost, name ni učinkovalo, mi ne preostane nič drugega. Mož je ustrelil najprej svojo nezvesto ženo, potem pa še samega sebe, ki ga je ta žena tudi ljubila.

Markiz je stisnil ustnice. Molčaj je. Nekaj časa je vladala grobna tišina.

— Nadaljuj, — je dejal končno.

— Drugače je bilo z dr. M. Bil je dolgo bolan, in ko se mu je bližala smrt, se je poslovil od svoje žene, kateri je dejal, da hoče iskati zdravja na daljšem potovanju po svetu. Vsak mesec je dobila žena pismo od svojega moža iz tujine, izza morja, z juga ali s severa. Vsak mesec čisto kratko lepo pismo, in to je trajalo enajst let in

DNEVNE VESTI

— Iz »Službenega lista«. »Službeni list za Ljubljansko pokrajino« št. 59. z dne 23. julija 1941-XIX. E. F. objavlja v naredbah Visokega Komisarja predpise o klanju goveje živine in spremembo predpisov o začetni, v odločbah Visokega Komisarja pa oobristev pravila za izvrševanje predpisov o klanju goveje živine ter spremembo meje ribarskih okrajev Krka in Muljava.

— Iz zadrugnega registra. Posojilnica, zadruga z neomejenim jamstvom v Dobropolju: izbrislal se je dosedanj član upravnega odbora Franc Nahtigal, vpisala pa sta se na novo izvoljeni član upravnega odbora Anton Hočevar, posestnik v Zagorici št. 21, in pooblaščenica uradnica Anica Pranzlik iz Dobropolja s pravico sopodpisovanja s še enim članom upravnega odbora. — Gospodarska zadruga Vajeniški dom Ljubljana, zadruga z omejenim jamstvom; izbrislal se je član upravnega odbora Ivan Krivina. — Nabavna in kreditna zadruga uslužbencev finančne kontrole v Ljubljani, zadruga z omejenim jamstvom. Izbrislal se je član upravnega odbora Janez Salnič in Ivan Goršek, na novo pa se vpiše člana upravnega odbora Stefan Hočevar, preglednik finančne kontrole v Ljubljani, in Janez Dobrovolc, preglednik finančne kontrole v Ljubljani.

— Iz trgovskega registra. Vpiše se Sekoteks, M. Sečko & Co., Ljubljana, izdelovanje in trgovanje s pleteninami (trikotaja), javna trgovska družba od 1. julija 1941 dalje. Družbenika Sečko Matija in Silbar Ivanka, pletilka, oba v Ljubljani.

— Tečaj Državne babiške šole v Ljubljani. V 18mesčni redni učni tečaj 1941/43, Državne babiške šole v Ljubljani, ki se prične 1. septembra 1941 se sprejme 20 učenk. Pogoji so razvidni iz službenega registra za Ljubljansko pokrajino št. 59 z dne 23. t. m.

— Promocija. 19. julija je bila promovirana na Ljubljanski univerzi za doktorja filozofije gđ. Iva Seluga iz Ljubljane. — Čestitamo!

— Zračna zveza Berlin—Zagreb. Zračna zveza Berlin—Zagreb, kateri je priključen tudi Graz, se z današnjim dnem zboljša. Na progi Berlin—Dunaj—Graz—Zagreb—Sarajevo so letala potniška letala doslej samo trikrat v tednu, od danes bodo pa letala vsaki dan v obeh smereh.

— Nemci iz Rusije v Zagrebu. Na povratku v domovino je prispelo v sredo jutraj v Zagreb s posebnim vlakom osebje nemškega poslanstva v Moskvi in madžarskega in slovaškega pod vodstvom poslankega svetnika von Trippelskircha. Z njim so se peljali tudi nemški diplomati iz Irana in Sirije, ter 42 drugih nemških državljanov, ki jih je presenetila vojna, ko so se vozili s sibirskim ekspresom.

— »Framazoni so zapeljali Beograda. Pod tem naslovom priložuje včerajšnja »Tagospost« članek, v katerem pravi, da je našla zagrebška policija dokumente, iz katerih je razvidna zveza med Rooseveltom ter framazoni in židje. Beograjska velika protozidarska loža je poslala 26. maja 1938 židovski list v Osičku pismo, v katerem je med drugim naglašeno, da se je udeležil banketa na čast odhajajočega Alfreda Cohena tudi Rooseveltov sin James kot njegov zastopnik. Leto 1937 je poslala beograjska protozidarska loža s svojega občnega zbora prezidentu Rooseveltu pozdravno in zahvalno brzojavko, v kateri se mu zahvaljuje za pobudo, po kateri je zagotovljena zmaga demokracije, da bo potem utrjen mir med narodi. Brzojavko je podpisal veliki mojster lože Dušan Milčević in ona pojasnjuje tudi Rooseveltovo vlogo tik pred zlomom Jugoslavije, ko je Rooseveltov zaupnik polkovnik Donovan napel vse sile, da je pridobil merodajne kroge za nastop proti trojnemu paktu. Članek se zaključuje s trditvijo, da je zdaj nedvomno dokazano, da se je po služila ameriška vlada framazonov, da je nahujskala Jugoslavijo proti osi.

— Nesreče. V ljubljansko bolnico je bilo sprehajati več žrtve nesreč. Večina ponesrečenecv se je ponesrečila pri vožnji s kolesom. Pavel Robert 36letni postrežnik iz Ljubljane, je padel s kolesa na turjaškem klanju in se močno poobil po glavi. — Leopold Ključavšek, 36letni mizar v

Ljubljanskem uršulinskem samostanu je padel s kolesa in si zlomil levo nogo. — Jakob Javornik, 18letni hlapec iz Sela, si je pri padcu s kolesa zlomil levo nogo. Prav tako si je zlomil pri vožnji s kolesom levo 74letni posestnik Fr. Pekle iz Dobrave. — Jože Urbas, 14letni sin posestnika iz Cerklane, je padel s hrške in dobil hude notranje poškodbe.

— Knjigovodstveni tečaj v Mariboru. V Mariboru se prične v kratkem več knjigovodstvenih tečajev, ki jih priredi Urad za ljudsko prosveto v štajerskem Helmutbundu in v katerih se bodo slušatelji seznanili z vodstvom nemškega gospodarstva. En tečaj bo obsegal dvojno knjigovodstvo, drugi pravilno nemško pisavo, tretji trgovsko računstvo itd.

— Čebele na Dolenjskem. Dolenjskemu čebelarju se obeta letos zopet dobra čebelnina letina, ker mediji hoda precej bogato in so marljivo čebelice pridno na delu.

— Vojaški koncerti tudi v Zagrebu. V neki zagrebški tovarni je priredila vojaška godba te dni prvi koncert. Koncerti za delavce po nemškem vzorcu se bodo vršili odlej redno. Prvi koncert je sprejelo delavstvo z vidnim zadovoljstvom.

— Nov žepni italijansko-slovenski slovar, ki ga je sestavil dr. Janko Tavzes je izšel. Obsega 250 strani in 15.000 besed. Cena 16 L. Knjigarna Ant. Turk nasl., Ljubljana, Pražakova ulica 12. 339n.

Iz Ljubljane

— Iz Zanimiva razstava slik. V vitrinah palače Bata so ljudje že večer občudovali okusno prirejeno razstavo lepih slik — zbirke cap. George Ivanova. Zastopani so najboljše italijanski mojstri moderne smeri. Slike bodo razstavljene samo nekaj dni. Opozorjamo ljubitelje umetnosti naj se jih čimprej ogledajo. Razstava je vzbudila že prvi dan razumljivo in zaslužno zanimanje.

— Iz Ribji trg. Danes je bilo sorazmerno precej morskih rib na prodaj. Prodajali so tudi tuna, ki ga ni bilo na našem trgu že dolgo. Bil je sekan po 36 lir kg. Kuša je bilo največ in so jih prodajali po 26 L. Razen tega je bilo še nekaj sardelic, ki so bile po 10 L.

Iz Hrvatske

— Hrvatska Hrvatom! »Hrvatski Narod« na posebno vidnem mestu objavlja pod naslovom »Hrvatska Hrvatom!« člančič, ki v njem pravi, da so komunistični slušatelji zagrebškega vseučilišča pri vseh volitvah glasovali zmerom skupno z Jugoslo-

Werner P. Larsen:

Ljubosumnost

Ko se je vračal markiz Lovenau — tako pripovedujejo — neke noči z zabave, je opazil v spalnici svoje soproge, osemnajstletne markize luč, ki je hitro ugasnila, ko so se začeli markizovo koraki.

Neprijetno presenečen po takem naključju je vstopil markiz v svojo spalnico, pozvonil slugi in ga vprašal, kdaj je šla markiza spat.

— Približno pred tremi urami, — se je glasil odgovor.

— Sama?

— Sluga je za hip okleval, potem je pa povedal resnico:

Markiz niti z očesom ni trenil.

— Ne, z mladim vicomtom Largentalom. — Slecite me, — je zapovedal.

Naslonil se je na vglavje in dejal slugi, čakajočemu nadaljnjih povelj:

— Pojdi v knjižnico in prinesi mi šesto knjigo s spodnje police prve omare.

Sluga je šel in storil, kakor mu je bilo zapovedano.

— Stopi sem k postelji, odpri knjigo na strani 76 in čitaj, — je zapovedal markiz.

Sluga je odprl knjigo in začel:

»O moški ljubosumnosti.

O gospodu B. se pripoveduje v njegovi odsotnosti, da je presenetil ženo s štirimi ljubčki hkrati. Kar se tiče štirih ljubčkov, je vse v redu, presenečenje re je na-

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

Predstave danes ob 16., 19. in 21. uri!

KINO UNION TELEFON 22-21

Benetke v dobi sijaja, slave in bogastva! Romantične pustolovščine, ljubavne spletke in intrige.

BENESKE SPLETKE

R. Villa, E. de Giorgi, E. Giori, C. Calamai

Obenem predvajamo kratak film: »OD SIRTE DO MARMARIKE«.

KINO MATICA TELEFON 22-41

Film po znani Puškinovi noveli

POSTARJEVA HČI

ki pomeni največji uspeh evropske filmske proizvodnje in ki je milijonom gledalcev ostal v neizbrisnem spominu.

KINO SLOGA TELEFON 27-30

Romantična epizoda iz zgodovine ameriškega divjega zapada

PROSTOVOLJNO V NEVARNOST

Tom Tyler, Marion Shilling

Danes poslednjič!

med deklet, ki jih je kralj sprejel pod zaščito. Če pa zagreši moški težji zločin, ni ma več pravice do svobodne izbire, temveč mora vzeti deklet, ki mu ga dodeli pristojni urad. V takem primeru izbere vedno dekleta, ki so po splošnem mnenju najmanj privlačna in izobražena. Tako zadene zločinca še druga, morda od prve občutnejša in hujša kazen.

Pisatelj Cremers umrl

Znani nemški gledališki in filmski pisatelj Paul Josef Cremers je te dni podlegel hudi srčni in pljučni bolezni, star 44 let. Rodil se je v Aachenu in kmalu je prijel za pero. Najprej se je posvetil gledališki umetnosti. Zboru narodnega gledališča v Mannheimu, ki ga je pokojni vodil, je pripadal tudi igralec Willy Birgel, znan iz mnogih filmov. Cremers je napisal več dobrih, psihološko zanimivih zgodovinskih, gledaliških del. Za mnoga je črpal snov iz francoske zgodovine. Ta dela so Bitka na Marini, Richelieu, Tragedija Porenja, opisujoča dogodke iz leta 1923, igra 1813, ki jo je napisal na željo mesta Leipziga, in Goštija bogov. Pripravil je se k dovršitvi igre Katarina in Coligny. Toda v tem času je bil že zaposlen z delom za velike filmske librete.

Nemška kinematografija je izgubila svojega pomembnega sodelavca, ki je napisal tudi scenarije za dva velika filma: o bakteriologu Robertu Kochu in pesniku Schillerju.

Mozartov teden v Parizu

Po salzburškem in würzburgskem zgledu so organizirali v Parizu Mozartov teden, ki se je pričel te dni. Berlinski komorni orkester pod vodstvom Hansa von Bende priredi v okviru tedna več koncertov. Na hotelu de Beauvais, v katerem je Mozart stanoval, ko je prvič posetil Rim, bo svečano odkrita njegova spominska plošča.

ČEVLE

moške in ženske cer sandale — kupite ugodno pri znani veletrgovini s čevlji Aleksander Oblat, Sv. Petra cesta št. 18. 1215

KLISEJE

ENO IN VEČBARVNE JUGOGRAFIKA SV. PETRA NASIP 23

Lubiana

preferibilne centrale rileveri

bottigliaria vini, liquori,

oppure drogheria con vini liquori. Scrivere a:

CASSETTA S. D. Unione Pubblicità Italiana — Ferrara

V Ljubljani,

po možnosti v centru, bi rad prevzel prodajalno vina in likerjev

z steklenicah, ali travovino z drogami, vinom in likerji.

Ponudbe na:

Ferrara

Sono uscite: Išlo je:

LA GRAMMATICA DELLA LINGUA ITALIANA PER GLI SLOVENI. V. Edizione Lire 9.—

LA GRAMMATICA DELLA LINGUA SLOVENA per gli italiani. IV. Edizione Lire 9.—

Raccomandiamo pure il Dizionario italiano-sloveno e sloveno-italiano. II. Edizione. Lire 10.50

Opere di Ferdinando Kleinmayr Editrice Libreria Cartoleria STOKA, Trieste, Via Milano 37.

In vendita presso tutte le librerie di Lubiana.

PRIROČNA SLOVNICA ITALIJANSKEGA JEZIKA. V. izdaja. Lir 9.—

GRAMMATICA DELLA LINGUA SLOVENA. IV. izdaja Lir 9.—

Priporočamo tudi Italijansko-slovenski — Slovensko-italijanski žepni slovar. II. izdaja Lir 10.50

Sestavil Ferdinando Kleinmayr, založila Knjigarna-Papirnica STOKA, Trieste, Via Milano 37.

Dobi se v vseh ljubljanskih knjigarnah.

pol. Zadnje pismo je prišlo točno za njen 45. rojstni dan.

»Pišem ti to pismo ob uri smrti, ki nastopi teden dni po najini ločitvi. V tem tednu sem ti napisal 137 pismen in razposlal sem jih ljudem, ki ti jih bodo pošiljali vsak mesec. To je številka 138 — in žal zadnja. Ko dobiš to pismo, ti bo točno petinštirideset let in V., s katerim si me varala, se ne oženi s teboj, kakor bi bil to gotovo storil pred desetimi leti in pol, leto dni po moji smrti. Umiram mirno z zavestjo, da sem ti onemogočil legitimirati zvestobo z zakonsko zvezo.«

Ta muhava svojeglavost umirajočega je bila res kriva, da je uboga žena mislila, da svojega moža vara. Čeprav je bil že pred enajstimi leti umrl. Štirinajst dni prej, preden je prišlo pismo številke 38, je umrl tudi ljubček, in tako je imela dama zelo čudno dvojno žalovanje.

— Nadaljuj!

— Ko je lord Abercorn zvedel, da mu je žena ušla z ljubčkom, je brž poslal za njima svoj avto, ker se mu ni zdelo dostojno, da bi se lady Abercornova vozila v kočiji.

Bankir, ki je bil na potovanju v Londonu, je dobil obvestilo, da se izprehajajo njegova žena na Dunaju vsak dan s svojim ljubčkom in da vedno zapreči najlepša konja iz staje. Po svojem slugi Josefu je naročil svojemu kočijažu Antonu, naj zaprega v ta namen stara prama, ki sta za take vožnje še čisto dobra.

Poleg tragedij ljubosumnosti z večnimi umori in samomori bi gotovo manjkale take neželjene variacije, kakor jo kaže primer dveh tako različnih gospodov.

Dolenjska — njene lepote in zanimivosti

S popotno palico po Dolenjskem, Beli Krajini in Kočevskem

Ljubljana, 25. julija
Pot od Trebnjega tja do Mirne peči in Novega mesta je dolga, pa vendar ni dolgočasna. Zemlja v teh krajih čudovito naglo izpreminja svoj obraz. Zdjaj je ravninsko valovita, potem se požene v vinske gorice in spet razplete v velike gozdove. Nekaj manjših vasi ob poti skoraj ne zbujajo pozornosti. Popotnik se ustavi kvečjemu v Dolenjskih Ponikvah, kjer se je zemlja odprla in izoblikovala velike požiralnice, ki ob nizki vodi požro vsi čudovito se vijugajočo Temenico.

Cesta zavije potem skozi gozdove hrastov, bukev in smrek in se skriva v njih, dokler se ne odpre pogled na čudovito ravnino Mirne peči, pa tja na šentjurske, Hmeljčarske in Karteljevske gore, na Kroglice, Kavco, Knežijo, Golobinje in vinskih goricami in od kod ob nedeljah tako rad odmeva naš prijatelj — dolenjski starček.

Svojo zgodovino se Mirna peč ne more ravno pobahati. Sedanja farno cerkev sv. Kancijana omenjajo sicer že v drugi polovici XII. stoletja, toda od njene davnine je ostal samo še gotski presbiterij, pa del zvonika in značilno taborsko obzidje. Svoje čase je pripadala benediktinskemu samostanu v Rožancu na Furlanskem, pozneje so bili njeni pokrovitelji Celjski grofje, še pozneje pa Habsburžani, dokler je ni Friderik III. priključil novomeškemu kapitulju.

Za Mirno pečjo se začne ena najlepših pokrajin Dolenjske. Temenica s svojo hudomušno nagajivostjo prirode in s svojo nedostopnostjo je daljši in daljši pa je že Krka. Tista lepa in sanjava reka, ki je nedavno nekdo o njej, njeni »nedostopnosti« in njenih tolmunih zapisal besede, da sem se jim moral od srca nasmejati.

Polja v teh krajih so menda najlepša na Dolenjskem. Nikjer v tej valoviti pokrajini niso tako lepo zložena in nikjer tako skrbno preorana. Dolenjska v tem svojem delu je videti, da ni siromašna. Toda to je samo privid. Dolenjska je siromašna in zastala. Za svojimi gorenskimi brati najmanj za štiri, pet desetletij. Če o vsem tem se toliko premišljamo, nikakor ne morem uganiti, zakaj je bila naša lepa Dolenjska zmerom samo pastorka in nikoli hči. Zakaj je bila zmerom samo velikanška skleda žganec — brez cvetkov.

Ne mislite, da je zadeva z žganec moj domislek! Prav takšen občutek kakor jaz in z mano vsi Dolenjci in Belokranjci je imel že tudi Janez Trdina, ki je nekoč o Dolenjski zapisal takole:

... Tam sva stala s pokojnim grofom Barhom v njegovem gradu na Debenču. Pod nama je ležala vsa dolenjska stran in nama kazala svojo čudovito raznolikost in nepopisno milino. Po vseh gorskih kopcih so se leskale okoli naju bele cerkvice, — čeravno je bil zapadni kraj v meglo zavil, sva jih našla več nego šestdeset. Vseokoli so se vzdigali v vrstili griči za griči, hribi nad hribi. Višina jim je rasla od vseh strani, čim bolj so se bližali Debenču.

Grof se je zasmel in dejal:
»Zdjaj mi pa povejte, če ni naša Dolenjska kakor velikanška skleda precej debelih žganecev?«

Inserirajte v „Sl. Narodu“!

Tito A. Spagnol: 45
IZDAJALSKA PUNČKA
Roman
— Kako to?
— Čujte! Prvič je bila gospodična Solveni med vsemi stanovci vile tista, ki je imela največ opraviti z grofom, če ne računamo grofičine komornice. Ona je torej najlažje videla in vedela kaj je hranila grofica v svoji pisalni mizi. Pa ne samo, da je bila doslovno najbližja — mi tudi vemo, da je gojila grofica povsem razumljive simpatije do svoje služabnice, prav za prav svoje vnukinje. Zato je verjetno, da je dekletu vse zaupala. Drugič je gospodična Solveni grofičina vnukinja. Ona trdi, da ji to ni bilo znano. To je res. Toda to lahko verjamemo, ali pa tudi ne. V drugem primeru, ki je verjetnejši, je treba pomisliti, kakšno je bilo duševno stanje tega mladega bitja, ki se je v svojem siromaštvu in osamljenosti čutilo osleparjeno za vse, kar bi ji bilo pripadlo, če bi ne bili kastni predsodki napotili starega grofa Da Camina k temu, da ji je dal drugo ime. Kaj pravite na to monsignore?

Stric Poldo je povesil glavo. Poročnik je pa nadaljeval:

— Ali ti motivi ne zadostujejo za dvom? Zapomnite si dobro, da pravim »dvom« in nič več. Pa tudi dvomi prihajajo v poštev, kakor vemo iz izkušenj.

— Ne zadostujejo pa za obtožbo.

Jas pa sem vprašal:

»Kje pa imate cvetove?«

»Pozabal nam jih Dunaj,« mi je Barbo zašepetal na uho in mi pomenljivo namignil z očmi.

Trdina je živel nekako pred sto leti. In že tedaj je bila Dolenjska kup žganec brez cvetkov.

Takšna je naša Dolenjska še zmerom, pa čeravno čudovita lepa polja v okolici Mirne peči zbujajo mimobežen privid blagostanja.

O Novem mestu, ki že prihajam vanj, bi lahko napisal debelo knjigo same zgodovine.

Novomeška zgodovina je čisto zanesljivo res zanimiva. Toda pri Novem mestu me je zmerom bolj zanimalo njegovo sedanje življenje, ki ne utripa več tako naglo in tako močno kakor je utripalo v davni.

Vrniti se moram najprej k Višnji gori.

sadovnjaki in zdaj cvetočo, zdaj morečo trto.

Bog je dal vse to.

In vse to moramo ljudem odkriti. Sami od sebe ne hodijo skoraj nikoli v neznane kraje. Povedati jim moramo in ne prestopati ponavljati, kako lepa je naša dolenjska stran.

Kristofor Kolumbov, ki bi jedrati daleč po tujih morjih pa odkrival neznane celine in prinašal svoji domovini celine, ni več.

Kristof Kolumb je odkril Ameriko po naključju.

To vedo tudi v Novem mestu in mislijo, da se bo tudi z njimi zgodilo kaj podobnega...

...da bo prišel pri ne iz bogate dežele, se zaljublil v prelepo mesto in tisto Krko, pa se v gorjansko »Gospodičino« za nameček. Ta princ iz bogate dežele bo pisal potem o Novem mestu romane... ne prestopa bo ponavljal, da je Novo mesto lepo, res čudovito lepo mesto, ki pa so zanj doleži domačini našli prelepe lepote in mu dajali prelepe besede. Samo Viktor Pirnat je dolga leta vztrajal, ko je nepestrano ponavljal besede o čudovito lepi dolini gradov. Škoda, da je pozneje ufrnil. Nikogar ne poznam, ki bo o tem lepem delu Dolenjske znal govoriti tako lepo.

Toliko o Novem mestu in njegovem sedanjem življenju. V davni in pradedni bilo živahneje.

Kraj je bil naseljen že v predzgodovinski in rimski dobi, o čemer pričajo bronastena najdišča, grobovi iz halstattske in latenske dobe ter razni predmeti, lasti že davno izumrlih Rimljanov. V srednjem veku je bil tam Gradec, ki je dobil trške pravice nekako v letih, ko je Metlika imela že mestne pravice. V mesto je Gradec povzdignil Rudolf IV., ki se je po njem kraj dolga leta imenoval Rudolfovo, čeravno so mu domačini dali ime Novo mesto. Šele v novem veku se je Novo mesto začelo živahneje razvijati, zlasti važno in močno pa je bilo za vpadov Turkov v naše pokrajine, ki Novega mesta niso mogli nikoli zavzeti.

Z ustanovitvijo Karlova je Novo mesto začelo hirati in se je — čeravno prestolnica Dolenjske — vdalo v neko namisljeno usodo umiranja. Gotovo bo pa spet oživilo in imelo na Dolenjskem tisto vodilno vlogo, ki mu v vsakem pogledu pripada?

Rekel sem že, da so Novomeščani prelepo pripovedovali o lepotah svojega mesta in okolice. Prelepo so skrbeli za to, da bi ljudje izvedeli, kako so ti kraji res lepi. Besednjak slovenskih krajev našteva sicer suhoparno:

Vsa širša novomeška okolica je znana kot dolina gradov: razen Kamna in Grma na mestnem področju so v bližini še gradovi Poganci, Ruperč vrh, razvaljena mehovski in lukenjski grad, Zalogo v Grabe, Bajnot, Stari grad, Otočec, Struga, Vdovec, Gracarjev turn, Hmeljnik...

Toda ti gradovi in kraji niso kar nič suhoparni.

Mikavni in lepi, zmerom živi in zanimivi, da je Tavčar v njih iskal snovi za romane.

Čudovito ubrani, ki so Jakcu dali pobudo za lepe in ubrane slike. Nagajivi in razigrani, ki je o njih Trdina napisal toliko lepih pripovedk. Pač takšni, da zaslužijo našo ljubezen.

R-y

Predpisi o klanju goveje živine

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino, na podlagi člena 3. kr. ukaza z dne 3. maja 1941-XIX,

na podlagi člena 1. kr. ukaza z dne 7. junija 1941-XIX v zvezi s členom 6. Ducejevega razglašja z dne 17. maja 1941-XIX,

na podlagi navedbe z dne 31. maja 1941-XIX, št. 34 in smatrajoč za nujno potrebno urediti klanje goveje živine glede na potrebo, da se ohrani dobro stanje živinoreje in glede na potrebo prehrane pokrajine,

odreja:

Člen 1. Klanje goveje živine pod 70 kg žive teže je prepovedano.

Člen 2. Kdor ima več kot dve glavi goveje živine po najmanj 70 kg mora oddati do vstetega 30. junija 1942-XX delež 20% žive teže živine, ki je nad 70 kg teža pri čemer velja v smislu navedbe z dne 31. maja 1941-XIX stanje živine na dan 5. junija 1941-XIX.

Od obvezne oddaje je izvzeta živina, ki je vpisana v rodovniške knjige.

Člen 3. Imetniki goveje živine v vsaki občini, ki so zavezani oddati delež iz prejšnjega člena, so že po samem učinku te navedbe obvezno združeni v zajednice radj oddaje skupne žive teže, določene za posamezne občine.

Obvezne zajednice pod vodstvom upravitelja ki ga imenuje Prehranjevalni zavod za Ljubljansko pokrajino, so pod nadzorstvom občinskih preskrbovalnih uradov, ustanovljenih po odredbi z dne 26. novembra 1940., št. 681, ki smejo odvzeti živino, kolikor bi se morda ne oddala.

Člen 4. Živina se mora oddajati po pogojih in na način kakor določi Prehranjevalni zavod za Ljubljansko pokrajino, s katerimi morajo v ta namen sodelovati stanovska kmetijska in mesarska združenja.

Člen 5. Prehranjevalni zavod sporoči imetnikom živine in njih zajednicam obveznost iz člena 2. te navedbe.

Člen 6. Imetniki goveje živine lahko oddajo živino tudi prostovoljno ob do-

gona. V tem primeru morajo obvestiti Prehranjevalni zavod deset dni pred takim dogonom.

Prehranjevalni zavod pošlje oddajni nalog pismeno tudi tistim, ki oddajo živino prostovoljno.

Člen 7. Nobeno govedo se ne sme zaklati brez predpisane potrdila, ki se izda ob dogonih živine, določene za zakol, ali brez posebnega pismenega pooblastila, ki ga izda Prehranjevalni zavod za Ljubljansko pokrajino.

Izjemoma je dovoljen zakol v sili, ki ga pa morajo nadzorovati pristojni organi.

Člen 8. Odgon goveje živine iz občine je dopusten samo s predhodno odobritvijo, ki jo izda pristojni občinski urad.

Člen 9. Prehranjevalni zavod mora s pomočjo preskrbovalnih uradov posameznih občin ugotoviti mesečno potrebo vsakega mesarja.

Člen 10. Odredbe za izvrševanje te navedbe se odobri s kasnejšo odločbo.

Člen 11. Krsitve predpisov te navedbe, izvrševalnih odredb po prednjem členu ali predpisov, ki jih v izvajanju njemu poverjene pristojnosti izda Prehranjevalni zavod za Ljubljansko pokrajino, se kaznujejo, če dejanje ni huje kaznivno, z zaplombo goveda in v denarju od 500 do 5000 lir. V hujših primerih se lahko poleg tega izreče kazen zavora do šestih mesecev.

Člen 12. Razveljavljajo se vse odredbe, ki nasprotujejo ali so nezdružljive z določbami te navedbe, ki stopi v veljavo 4. avgusta 1941-XIX.

Ljubljana, dne 19. julija 1941-XIX.
Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino:
Emilio Grazioli

Odobritev pravil za izvrševanje predpisov o klanju goveje živine

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino na podlagi lastne navedbe z dne 19. julija 1941-XIX, št. 71. odreja:

Odobrujejo se priložena pravila za izvrševanje predpisov o klanju goveje živine. Ljubljana, dne 21. julija 1941-XIX.

Visoki Komisar
za Ljubljansko pokrajino:
EMILIO GRAZIOLI

PRAVILA ZA IZVRŠEVANJE PREDPISOV O KLANJU GOVEJE ŽIVINE

Člen 1. O goveji živini, izvzeti od obvezne oddaje po zadnjem odstavku člena 2. navedbe z dne 19. julija 1941-XIX, št. 71, mora Prehranjevalni zavod za Ljubljansko pokrajino ob sodelovanju združenja živinorejcev sestaviti poseben vpisnik, obsegajoč za vsako govedo ime, datum skotitve, živo težo, pasmo, posebne znake, kakor tudi splošne podatke o imetniku in kraj, kjer je govedo.

Člen 2. Obvezne občinske zajednice iz člena 3. navedbe z dne 19. julija 1941-XIX, št. 71, morajo v roku, ki ga določi Prehranjevalni zavod za Ljubljansko pokrajino, oddati skupno živo težo, obvezno za člane zajednice.

Pri izbiri živine za oddajo v klanje morajo zajednice same pod nadzorstvom občinskih preskrbovalnih uradov paziti, da se skladno upoštevajo prehranjevalne potrebe pokrajine in potreba ohranitve dobrega stanja živinoreje tako, da se odvzamejo predvsem goveda, ki so za plemo manj prikladna.

Morebitne večje oddaje katerega izmed živinorejcev v zajednici se poračunajo v prid ostalim oddajalcem.

Člen 3. Prehranjevalni zavod določi sporazumno s stanovskimi kmetijskimi in mesarskimi združenji vnaprej mesečni časovni razpored dogonov.

Dogoni se določijo v kraje, kjer je tehtnica in ki so po možnosti blizu železniških nakladalnih postaj.

Razpored se objavi občinstvu najmanj osem dni pred njegovim začetkom. V istem roku poskrbi Prehranjevalni zavod, da se razpoložljivi oddajni nalogi za odvzem živine. Nalog navaja količino žive teže.

Živina se mora prignati na kraj dogona na dan in ob uri, ki sta določena v oddajnem nalogu.

Člen 4. Imetniki živine lahko oddajo živali ob dogonu tudi prostovoljno, obvestiti pa morajo o tem Prehranjevalni zavod vsaj deset dni pred dnevom dogona, da pošlje oddajni nalog tudi tistim, ki oddajo živino prostovoljno.

Člen 5. Prehranjevalni zavod poskrbi, da se po preskrbovalnih uradih posameznih občin ugotovi mesečna potreba vsakega mesarja.

O določnem dogonu obvesti Prehranjevalni zavod sam mesarsko strokovno združenje, označivši količino živine, ki jo mo-

ra, navede ob nepredvidenih okoliščinah, prevzeti na dogonu.

Člen 6. Prehranjevalni zavod poskrbi, da bodo v kraju dogona ob določeni uri:

a) njegov odposlanec za prevzemanje prignane živine,

b) ocenjevalna komisija, sestavljena iz enega predstavnika Prehranjevalnega zavoda kot predsednika, enega predstavnika kmetovalcev in enega predstavnika mesarjev. Komisiji se dodeli tajnik.

Na dogonu predseduje uradnik Zavoda.

Člen 7. Naloga komisije je:

a) prevzeti od odposlanca Prehranjevalnega zavoda zahtevano živino,

b) označevati prignano živino s številke na hrbtu,

c) prisoditi vsaki živali vrsto in kakovost po posebni lestvici,

d) stehatiti živino najkasneje v štirih urah po prihodu na kraj dogona,

e) določiti ceno, za stot in celotno, na podstavi cenika,

f) porazdeliti goveda v ustrezne skupine po povpraševanju in po potrebah za razne namene,

g) odkazati živino mesarskemu združenju, pri čemer se mora prepričati, da je bila določena cena prodajalcu takoj plačana.

Cena živine, kakor jo določi komisija, je dokončna.

Za vsako pravilno prodano in kupljeno govedo izda komisija potrdilo v treh primerkih; dva primerka izroči kupcu, enega pa prodajalcu. Kupec je dolžen poslati enega svojih primerkov, ki ga je vidrlo oblastvo za glavno nadzorstvo, Prehranjevalnemu zavodu. Brez takega potrdila se ne sme zaklati nobeno govedo.

Ko se končajo vsi opravi, poskrbi predsednik, da sestavi komisija zapisnik, ki mora vsebovati spisek prignane živine z natančno označbo izkazane žive teže, vrste in kakovosti kakor tudi splošne podatke prodajalčeve in kupčeve ter plačano ceno. Ta zapisnik morajo različno podpisati vsi člani komisije, kakor tudi prodajalec in kupec, skladno s popisom posameznih živali.

Člen 8. Prevzeti se mora vsa na dogon prispela živina. Združenje mesarjev mora skrbeti, da se živina odkaze mesarjem po njih potrebi, po prehranjevalnih potrebah posameznih okolih pokrajine in po razpoložljivi množini živine. Meso morajo mesarji prodajati zadnim stalnim odjemalcem po seznamih. Prehranjevalni zavod more odrediti količine mesa, ki naj se porazdeljujejo tedensko na osebo.

Člen 9. Za pokritje stroškov oskrbe z govejim mesom bo Prehranjevalni zavod zaračunal vrh cene, ki jo plača kupec in v njegov račun pribitek 3% (treh odstotkov).

Za to poslovanje mora voditi Prehranjevalni zavod posebne računske knjige in se morebitni aktivni presežki namenijo za pospeševanje živinoreje.

Če bi pa pribitek iz prvega odstavka tega člena ne zadostoval za pokritje stroškov tega poslovanja, ga sme Prehranjevalni zavod zvišati do največ 5%.

Člen 10. Za oskrbo majhnih potrošnih središč, katerih ni mogoče oskrbovati z dogonom, izda Prehranjevalni zavod mesarjem posebne dovolilnice, ki pooblašča za nakup in zakol goveda.

Na vsaki dovolilnici, ki velja samo za eno govedo, se morajo vpisati:

dan, ko se izroči dovolilnica, naslovnik (mesar), občina, za katero velja, vrsta živali, za katero je izdana, doba veljavnosti, mesnica ali mesar, ki ga je Zavod pooblastil in pri katerem se mora govedo zaklati,

vsil podatki o nabavi: teža, ocena, cena živali, ime prodajalca itd.

Dovolilnica, ki upravičujejo vsakokrat za nakup samo enega goveda, so neprenosne.

Dovolilnica ima tri dele: odrezek A, s katerim dokazuje rejec, da je govedo prodal, in odrezek B in C, ki se morata predložiti veterinarju klavnic, kjer naj se živali zakolje, ali pooblaščenemu pregledniku mesa.

Odrezek B ostane mesarju, odrezek C pa mora poslati klavnični veterinar ali kdor je pooblaščen za pregledovanje mesa v 24 urah po zakolu Prehranjevalnemu zavodu na stroške mesarja-naslovnika.

Dovolilnica se izda proti plačilu L 100, ta znesek se pa pozneje izravna po višini zgoraj navedenega pribitka.

Živina se mora nabavljati po cenah, ki so določene v ceniku, veljavnemu za dogone.

Člen 11. Za živali, zaklane v sili, izda Prehranjevalni zavod posebno dovolilnico, za katero se plača pribitek po členu 9.

— Bilo bi torej bolje, če bi se oblasti naučile nekoliko razmišljati o dejstvih, in če bi se ne zanašale tako na domneve. Tako bi se dala preprečiti marsikatera krivica.

Te nekoliko zagonetne besede so vplivale na poročnika tako, da je pozabil, da ga je stric Poldo pravkar temeljito oštel kakor vse druge čuvanje pravice.

— Kaj pa hočete reči s tem monsignore? Ali se vam zdi kdo sumljiv? Ali pa veste kaj, česar mi ne vemo? Kako bi mogli sicer govoriti tako?

— Motite se dragi poročnik — ničesar ne vem in nihče se mi ne zdi sumljiv. Nikoli nisem stremel. Prosil sem samo Gospoda odpuščanja kakor nam za tem, da bi koga osumil, kajti to ni moj poklic, veleval sam. Mislim pa, da ga bom zdaj prosil naj ne dopusti nobene zmotne in naj reši nedolžne.

Zdelo se je, da odgovor mojega strica poročnika ni nič kaj prepričal.

— Razumem. Vam se zdi pravilna rešitev generalnega inspektorja policije. Če pripisujemo krivdo neodgovornemu človeku, ki je poleg tega mrtev, se da vse čudovito gladko urediti. Živim se ne zgodi nič, mrtvim bo pa v nebesih itak odpuščeno.

— Nikar ne govorite tako bogokletno. Kar se tiče mnenja onega policijskega uradnika, nikakor ne trdim, da mora biti pravilno. Vsekakor je pa verjetno, verjetneje od vsega na golem naključju zasnovanega sumničanja, da bi ubogo deklo zakrivilo kar dva umora.

— Pretiravate, monsignore! Ne dveh, same enega!

Toda prerekanje med poročnikom in menoj je šlo stricu Poldu na živce.

— Naj bo že kakorkoli, eno je gotovo — je dejal stric z ostrim glasom, ki ga pri njem nisimo bili vajeni in srepo se je ozrl na poročnika. — In to je, če mi dovolite opazko, da položi justica svojo težko roko na ubogo, osamljeno nezaščiteno deklo, dočim ji še na misel ni prišlo odrediti podobne preventivne ukrepe proti drugim, ki so najmanj tako ali pa še bolj sumljivi. Toda ti ljudje imajo sloveča imena, visoke položaje in dobre zveze z vsemi oblastmi... Ne, raje mi ne ugovarjajte poročnik... Zakaj ne bi bil aretiran grof Pero da Camino ali grof Carlo Stampa? Zapomnite si dobro, jaz nikogar ne obtožujem, toda vprašati bi vas smel da-li ta dva nista imela povoda zagrešiti tak zločin?

— Toda, monsignore!

— Ponavlja se stara pesem: Ponižnega ne nezaščitenega zadene roka pravica najprej. Gotovo to je človeško, saj vem. Ali lahko povem kaj bi storil sam, če ne bi bil duhovnik, temveč sodnik in če bi me vodila moja človeška slabost?

Stričev ogorčenje je bilo napravilo na poročnika globok vtis, še bolj pa name. Nikoli bi ne bil mislil, da je dobrodušen stari mož zmožen razvneti se tako. V tem trenutku bi ga bil najraje pobožal kakor otroka.

— Razumem dobro, je zamrmral poročnik nekoliko v zadregi.

— To je že nekaj — je odgovoril stric, ki se je bil ta čas zopet pomiril. Toda takoj je pripomnil z ironičnim nasmehom: